

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק מי שמת
חלק א'
קלט: עד קמד:

מפתח

דף קלט:	3
תד"ה אמר רבן גמליאל	3
דף קמ.	4
סוגיא דמרובין ונתמעטו וכו'	4
רשב"ם ד"ה אם	20
רשב"ם ד"ה רבא אמר	22
דף קמא.	25
תוספות ד"ה אלא לאביי	25
דף קמא:	30
גמרא והא זכר ונקבה לא אמר	30
גמרא ולימא לי' ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ד"ה ולימא לי'	32
תד"ה איתיבי'	34
תד"ה דתנן העובר	37
תד"ה נוחל בנכסי האם	49
דף קמג.	51
גמרא ואמאי את וחמור ותד"ה אין לך מר בקישות	51
תד"ה רב נחמן אמר	58
דף קמג:	60
תד"ה תא שמע	60
תד"ה והשביחו	62
תד"ה השביחו לעצמן	64
דף קמד.	66
תד"ה באשה יורשת וא"ד וקצת קשה	66
דף קמד:	71
תד"ה חלה ונתרפא	71
תד"ה חוץ מצינים פחים	74

דף קלט:

תד"ה אמר רבן גמליאל

(1) משנה

(א) תנא קמא

(i) מי שמת והניח נכסים מועטין

(ii) הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים

(ב) אדמון

(i) וכי בשביל שאני זכר הפסדתי

(ג) רבן גמליאל

(i) רואה אני את דברי אדמון

(2) כתובות קט.

(א) כל מקום שאמר רבן גמליאל "רואה אני את דברי אדמון" הלכה כמותו

(3) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) איתנהו ראשונים דס"ל כתנא קמא

(ב) קשיא

(i) הרי קבענו בכתובות דכל מקום וכו'

(ג) תירוץ דרבינו תם

(i) אדמון קמתמה על דברי תנא קמא

(1) ברם אינו פליג עליו

דף קמ.

סוגיא דמרובין ונתמעטו וכו'

מי הם הניזונין	נכסים מרובין או מועטין	דין	קדימה
אלמנה ובת וליכא בן (לרשב"ם)	מועטין	דין נכסים מועטין בין לבת בין לאלמנה (איבעיא ד"אלמנה ובת" לרשב"ם)	אלמנה קודמת לבת
אלמנה ובת וליכא בן (לתוספות)	מועטין	ליכא דין נכסים מועטין	אוכלות בשווה
אלמנה ובת ובן	מועטין	דין נכסים מועטין בין לבת בין לאלמנה (איבעיא ד"אלמנה מהו שתמעט" לתוספות אליבא דמהרש"ל ואיבעיא ד"אלמנה ובת" לתוספות אליבא דמהרש"א)	אלמנה קודמת לבת ותרוייהו קודמות לבן
בן ובת	מרובין	אוכלין ביחד	שווין
בן ובת ואלמנה	מרובין לגבי בן ובת אבל אינן מרובין לשלשתן	דין נכסים מועטין לבת נגד בן ואלמנה ומיבעיא לן באיבעיא "אלמנה מהו שתמעט" לרשב"ם (ולמהרש"א אף לתוספות) אם (1) אלמנה אוכלת בשווה עם בן או (2) דיש לאלמנה דין מועטין מיהת לגבי בן או (3) דנכסים מיקרין מרובין ונתמעטו כשמגישה אלמנה תביעות'	קדימה לבת ומיבעיא לן אי אלמנה מיהת קודמת לבן או דיש לה דין מרובין ונתמעטו
בן ובת ואתו	מרובין לגבי בן ובת אבל אינן מרובין לשלשתן	בדומה לבן ובת ואלמנה ברם שונין בדינן אי מסקינן דיש לו דין של מרובין ונתרבו	
בן ובת ובעל חוב	מרובין לגבי בן ובת אבל אינן מרובין לאחר טריפת בעל חוב	מיבעיא לן אלו יש לו דין נכסים מועטין או דיש לו דין מרובין ונתמעטו	
בן ובת	מרובין ונתמעטו		אוכלין ביחד ומפסיד כל אחד לפי שיעורו
בן ובת ואלמנה	מרובין ונתמעטו		אוכלין שלשתן בשווה ונמצא דכל אחד מפסיד לפי שיעורו
בן ובת ואתו	מרובין ונתמעטו		אוכלין בשווה ברם כל הפסד תביעות בת אתו על בן רמיא
בן ובת ובעל חוב	מרובין ונתמעטו		אם יש לו דין מרובין ונתמעטו דינו ככת אתו ואם יש לו דין נכסים מועטין קודמת בת לבן

(1) הקדמה חלק א'

(א) תקנת מזון הבנות

(i) בנות ניזונות מנכסי מת עד דתבגרן או עד דתנתבן לגוברין

(ב) תקנת מזון אלמנה

(i) מתקנת רבנן למיזן לאלמנה כל ימי מיגר אלמנותה

(2) הקדמה חלק ב'

(א) נכסים מועטין

- (i) "נכסים מועטין" משמעו דלא מספיקין נכסים למיזן לאינשי מסויימים עד בגר בת
- (ii) "דין נכסים מועטין"
- (1) כדמיתזנין מנכסים מי שיש לו דין נכסים מועטין ומי שאין לו דין נכסים מועטין
- (א) אז לראשון יש קדימה למזונות לגבי אידך
- (2) בדאיכא לב' אינשי דין נכסים מועטין ואיכא נמי שלישי דאין לו דין נכסים מועטין
- (א) אז לב' ראשונים יש קדימה לגבי שלישי
- (3) ברם היכא
- (א) דאלמנה ובת לתרוייהו איכא דין נכסים מועטין וליכא בן
- (ב) אז לאלמנה יש קדימה לגבי בת
- (iii) מי הן אותן דיש להן דין נכסים מועטין
- (1) לכולי עלמא יש לבת דין נכסים מועטין לגבי בן בדאיכא נכסים מועטין
- (2) אליבא דרשב"ם לפי הבנתו במסקנת איבעיא דנבאר אותה להלן
- (א) יש לאלמנה ובת דין נכסים מועטין בדאיכא נכסים מועטין
- (ב) בין בדאיכא נמי בן בין בדליכא נמי בן
- (3) אליבא דתוספות לפי הבנתו במסקנת אותה איבעיא
- (א) אין לאלמנה ובת דין נכסים מועטין בדאיכא נכסים מועטין אלא בדאיכא נמי בן
- (iv) כבר קבענו
- (1) דהיכא דאלמנה ובת תרוייהו אית להו דין נכסים מועטין וליכא בן
- (א) יש קדימה לאלמנה לגבי בת
- (ב) ומובן דציוור זו ליתנהו אלא לשיטת רשב"ם
- (v) ומובן עוד בין לרשב"ם בין לתוספות
- (1) דהיכא דאלמנה ובת תרוייהו אית להו דין נכסים מועטין ואיכא נמי בן
- (א) יש קדימה לאלמנה לגבי בת
- (ב) ותרוייהו קודמין לבן
- (ב) נכסים מרובין
- (i) נכסים מרובין משמעו
- (1) דמספיקין אותן נכסים למיזן לבן ובת עד בגר בת
- (2) נכסים דמרובין הן לגבי בן ובת
- (א) אכתי מרובין חשיבי אף בגוונא
- (ב) דאיכא נמי אחרים אשר לדידהו לא יספיקו נכסים למיזן אותן ביחד עם בן ובת
- (ii) "דין נכסים מרובין" משמעו
- (1) דבן ובת אוכלין שניהן ביחד
- (2) שים לב

- (א) דחוק מבגוונא דנכסים נחשבין לאח"כ כ"מרובין ונתמעטו" (ראה להלן)
(ב) זכות בת למזונות ע"י דין נכסים מרובין לא אימעטא ע"י תביעת מזונות לאלמנה או שום מישהוא אחר

1. ודומה כאלו

- a. מאחר דנכסים מרובין נינהו לגבי בן ובת
b. אית לה לבת דין נכסים מועטין
i. לגבי תביעת מזונות לאלמנה או מישהוא אחר
(ii) אבל זכות בן אכן אימעטא ע"י אותן תביעות
(3) שאלה

- (א) בגוון דנכסים מרובין נינהו לגבי בן ובת לחודייהו
(ב) ברם

- (i) איכא נמי אלמנה
(ii) ונכסים מועטין נינהו לגבי בן בת ואלמנה ביחד
(ג) כבר קבענו

- (i) דחוק מבגוונא דנכסים נחשבין לאח"כ כ"מרובין ונתמעטו"
(ii) לא מיפסדא בת מתביעות אלמנה
(iii) ברם בן מיפסיד ע"י תביעותה
(ד) השתא

- (i) מי אמרינן דלאלמנה אית לה דין נכסים מועטין מיהת לגבי בן

1. אשר בשביל אותו דין אית לה קדימה מיהת לגבי בן

- (ii) או מי אמרינן דאוכלין אלמנה ובן ביחד

(4) תשובה

- (א) לשיטת רשב"ם
(ב) וגם לשיטת תוספות לפי הבנת מהרש"א
(ג) שאלה זו היינו איבעיא בגמרא כמבואר להלן

ג) בדליכא נכסים מרובין וליכא דין נכסים מועטין

(i) כגון

(1) לשיטת תוספות

(2) בדאיכא נכסים מועטין וליתנהו אלא אלמנה ובת

(ii) אז אלמנה ובת אוכלין בשווה עד בגר בת

(ד) מרובין ונתמעטו

(i) "מרובין ונתמעטו" משמעו

(1) נכסים דבשעת מיתה נכסים מרובין חשיבי

(2) ולאח"כ נתמעטו ונעשו מועטין

(ה) דין מרובין ונתמעטו

(i) "כבר זכו בהן יורשין"

(ii) כלומר

(1) דלבן כבר היתה בעלות בנכסים בדעודן מרובין היו

(2) והלכך אין לה לבת קדימה לגבי בן ע"י מיעוט דלאחר כך

(iii) שים לב

(1) דאלו אותו מיעוט דלאח"כ

(א) מצד זול נכסים או תקנתא דרבנן אתיא

(i) כגון אותה תקנתא דרבנן אשר על ידה מיתזנא אלמנה

(ii) אז

1. מיתזנין בן בת ואלמנה שלשתן ביחד

2. ונמצא דבן ובת כל אחד מפסיד לפי שיעורו או שיעורה

(2) ואלו אותו מיעוט דלאח"כ

(א) מצד תביעה נגד יתומים אתיא ולא מצד תקנתא דרבנן

(i) כגון תביעת בת אשתו או בעל חוב

(ii) אז

(iii) הגם דלפני כל תביעה

1. ככל דין מרובין ונתמעטו לפני שנתמעטו

2. אוכלין בן ובת ביחד כאלו לא תגיש בת אשתו או בעל חוב תביעות דלעתיד

3. דאל"ה

a. כלומר אלו אכן לקחנו בחשבון תביעות דלעתיד

b. הוי לה להאי האי עובדא דין נכסים מועטין מלכתחלה

(iv) מכל מקום

1. לאחר כל מיעוט

2. כלומר לאחר דמקבלין תביעה מבת אשתו או מבעל חוב

3. אותה תביעה כחוב הבן חשיבא

4. ואינה ממעטת אלא ממזונות דבלא"ה הוי זוכה בן בהן

(3) תרי איבעיות בסוגיא דנן

(א) "אלמנה אצת הבת מהו"

(ב) "אלמנתו מהו שתמעט בנכסים"

(4) לעיל בהקדמה

(א) קבענו דרשב"ם ותוספות קמיפליגי בנקודה זו:

- (i) האם איכא דין נכסים מועטין לטובת בת ואלמנה
- (ii) היכא דאיכא נכסים מועטין וליכא בן
- (ב) ועוד קבענו
- (i) דאי איכא דין נכסים מועטין
- (1) יש לאלמנה קדימה לגבי בת
- (ii) ואי ליכא דין נכסים מועטין
- (1) אלמנה ובת שוות הנה
- (5) שיטת רשב"ם
- (א) ההיא שאלה היא היא איבעיא ד"אלמנה ובת"
- (ב) ולהיא איבעיא קא פשטי בגמרא כדקבענו בהקדמה לרשב"ם
- (i) דלבת ואלמנה תרוייהו איכא דין נכסים מועטין
- (ii) וקודמת אלמנה לבת
- (ג) שאלה
- (i) ובמה נוקי איבעיא ד"אלמנה מהו שתמעט"
- (ד) תשובה
- (i) אוקמינן לה באופן
- (1) בדאיכא אלמנה ובת ואיכא נמי בן
- (2) ולגבי בן ובת איתנהו נכסים מרובין
- (3) ברם לא יספיקו נכסי להזין לשלשתן
- (ii) שים לב
- (1) דמובן דאין אלמנה קודמת לבת באופן זו ואף אינה אפילו שווה לבת
- (2) דהרי קבענו
- (א) דחשבינן להני נכסים מרובין לטובת בת אף נגד אלמנה
- (3) וקבענו עוד
- (א) דבנכסים מרובין
- (i) אוכלת בת במוקדם למי שהיא אחרת
- (ii) דלגבי מי שהיא אחרת זוכה בת לחודה לדין נכסים מועטין
- (iii) ברם איבעיא לן אלו ללכת בחד מהני צדדי
- (1) צד א'
- (א) אית לה לאלמנה קדימה לכל הפחות לגבי בן
- (ב) דמיהת
- (i) לגבי בן
- (ii) חשיבי הני נכסים כמועטין לטובת אלמנה

(iii) וקא מיתהני אלמנה מדין נכסים מועטין לגבי בן

(2) צד ב'

(א) מאחר דהני נכסי חשיבי מרובין מצד יחס דבן לבת

(ב) לא חשיבי מועטין אף ביחס דאלמנה לגבי בן

(ג) והלכך

(i) אין לאלמנה דין נכסים מועטין אף לגבי בן

(ii) ואוכלת אלמנה בשווה לבן

(3) צד ג' -- שיטת "אי נמי" ברשב"ם

(א) אין הכי נמי דהני נכסי מעיקרא בשעת מיתה מרובין חשיבי

(ב) אבל לאח"כ

(i) מדי פעם בפעם כשנותנין מזון לאלמנה בתביעתה

(ii) כמרובין ונתמעטו חשיבי

(ג) אשר בגלל כך

(i) כדי למיזן אלמנה

(ii) מפסידין בן ובת כל אחד לפי שיעורו או שיעורה

(ה) שים לב

(i) דלא איפשיטא אלא איבעיא דאלמנה ובת

(ii) וההיא איבעיא תנינא דאלמנה מהו שתמעט לא איפשיטא

(6) תוספות

(א) שלא כרשב"ם

(i) באופן דליכא בן ונכסים מועטין הן מליזון אלמנה ובת עד בגר

(ii) לא מיבעי לן מידי

(iii) ולהיפוך

(1) ברי לן דליכא דין נכסים מועטין

(2) ואוכלות אלמנה ובת בשווה כמו שקבענו לעיל

(ב) ולשיטת תוספות

(i) רק הא גרידא לא הוברר לן לכתחלה

(1) בדאיכא נכסים מועטין ואיכא אלמנה בת ובן

(א) מי אמרינן דליכא דין נכסים מועטין כי אם לטובת בת

(i) אשר בכך

1. קודמת בת לאלמנה ובן

2. ובן ואלמנה אוכלין ביחד

(ב) או אמרינן דבין לבת בין לאלמנה איכא דין נכסים מועטין

(i) אשר בכך אלמנה קודמת לבת ותרוייהו קודמין לבן

(7) מהרש"ל

(א) ההיא נקודה

(i) היינו נקודת איבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(ii) ולהיא איבעיא קא פשטי

(1) דאכן איכא דין נכסים מועטין בעד אלמנה ובת תרוייהו

(2) ואלמנה קודמת לבת ותרוייהו קודמין לבן

(ב) קשיא

(i) הא לגרסתנו בגמרא

(1) אכן קא פשטי איבעיא דאלמנה ובת

(2) ברם לא קא פשטי איבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(ג) תירוץ

(i) לא גרסינן לאיבעיא דאלמנה ובת כל עיקר

(ii) הלכך

(1) הא דפשטי לבסוף דאלמנה קודמת

(2) אכן לא פשטי אלא ההיא איבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(ד) שים לב

(i) דאיתנהו בתוספות תרי הוספות על ידי הג"ה לגבי איבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(ii) והג"ה ראשונה מבארת

(1) דלצד דאלמנה לא ממעטא

(2) יש לבת קדימה לגבי אלמנה

(iii) ומוכרח

(1) דהג"ה ראשונה אתיא כשיטת רשב"ם ולא כשיטת תוספות למהרש"ל

(iv) דהרי

(1) לרשב"ם

(א) דאוקי לאיבעיא בנכסים מרובין

(i) חוץ להאי שיטה דס"ל דנידון דידן חשיב מרובין ונתמעטו

(ii) קבענו

1. דבת אית לה קדימה בנכסים מרובין

2. ולא איבעיא לן אלא אי לאלמנה אית לה קדימה לגבי בן

(2) משא"כ לתוספות

(א) דסבירא להו – לשיטת מהרש"ל – דבנכסים מועטין מיבעיא

(i) הרי קבענו דבליכא דין נכסים מועטין

(ii) אלמנה ובת שוות הן

(8) מהרש"א

(א) פליג אשיטת מהרש"ל בתוספות

(ב) וסבירא לי'

(i) דההיא דינא דעלי' קאמר מהרש"ל דהיינו נקודת איבעיא דאלמנה מהו שתמעט
(1) כלומר

(א) בדאיכא נכסים מועטין

(ב) ואיתנהו לאלמנה ובת ובן

(ii) בקושטא דאינה אלא נקודת איבעיא דאלמנה ובת היא

(iii) וההיא איבעיא איפשיטא בגמרא לטובת אלמנה דאית לה קדימה

(ג) נמצא

(i) דאיבעיא ד"אלמנה מהו שתמעט" אכתי מופנה היא

(ii) ואוקמוה תוספות

(1) באותה נקודה

(2) דבה אוקמה רשב"ם

(iii) דהיינו בדאיכא נכסים מרובין ביחס לבן ובת

(ד) ולשיטה זו בתוספות

(i) מובן דהג"ה ראשונה בתוספות אתיא בין לשיטת רשב"ם בין לשיטת תוספות

(ii) דהרי תוספות מסכימים לרשב"ם

(iii) אשר

(1) חוץ מהיכא דאיכא דינא דמרובין ונתמעטו

(2) אית לבת קדימה בדאיכא נכסים מרובין

(ה) והי לך סיעתא – נגד מהרש"ל -- דלתוספות בנכסים מרובין אוקמינן לה לאיבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(i) הג"ה ב' לתוספות אית לי'

(1) דאי אלמנה אינה ממעטא

(2) בן ובן מפסידין כל אחד לפי שיעורו כדי להזין לאלמנה

(ii) השתא

(1) שיטת זו מובן לתוספות כמבואר במהרש"א דבנכסים מרובין משתעי

(2) דאתיא כשיטת "אי נמי" ברשב"ם דנידון דידן מרובין ונתמעטו חשיבי

(iii) ברם

(1) לשיטת מהרש"ל בתוספות אין להעמיד הג"ה זו

(2) דהרי בנכסים מועטין משתעי בדאיכא נמי בן

(3) וקבענו

(א) דלא מיבעיא לן דלבת לכל הפחות מיהו איכא דין נכסים מועטין

(ב) ודלכל הפחות קודמת לבן כדאמרן

(ו) אגב אורחא

(i) בדפוס ווילנא מזכיר מהרש"א ל"תוספתא" ולכאורה אין להעמידו

(ii) ברם לדפוס ראשון ניחא דכתיב תוספ' וכוונתו לתוספות

(9) ירושלמי

(א) "אלמנה דוחה את הבנות על ידי הבנים"

(ב) כלומר

(i) היכא דאיכא נכסים מועטין

(ii) נוכחת הבן

(1) נותנת בין לבת בין לאלמנה דין נכסים מועטין

(2) ומעדיף לדין אלמנה

(א) מהיות שווה לבת

(ב) להיות קודמת לבת

(ג) שים לב דירושלמי עולה בטיב לשיטת תוספות

(i) בין למהרש"ל

(1) דהרי

(א) ההיא דינא היינו פסקא דאיבעיא דאלמנה מהו שתמעט

(ב) דאיפשיטא לטובת אלמנה

(ii) בין למהרש"א

(1) דהרי

(א) ההיא דינא היינו פסקא דאיבעיא דאלמנה ובת

(ב) דאיפשיטא לטובת אלמנה

(ד) ועוד שים לב

(i) דירושלמי אינה עוסקת בדין אלמנה מהו שתמעט

(1) כפי שאותה איבעיא מובנת לרשב"ם ולשיטת מהרש"א אף לתוספות

(ii) דהרי

(1) לאותן שיטות

(2) עוסקת ההיא איבעיא בנכסים מרובין בדלית לה לאלמנה שום קדימה

(iii) { אבל צריך עיון

(1) דמשמע מדברי מהרש"א ד"ה בא"ד לא תטול

(2) דהני תרי פירושים בהג"ה על אופן דנכסים מועטין קאי דעלה קאי ירושלמי

(3) ותיקשי דהרי מהרש"א אוקמי להו באופן דנכסים מרובין {

(10) המשך גמרא אליבא שיטת רשב"ם

(א) הקדמה

(i) דין בת אשתו

(1) מי שקיבל עליו בכתובה לזון בת אשתו מאיש אחר לחמש שנים ומת

(2) מוטל על יורשין לזונה מנכסיו

(ב) איבעיא דבת אשתו

(i) בגוונא

(1) דאיכא בת אשתו בן ובת

(2) ולגבי בן ובת איתנהו נכסים מרובין

(3) ברם לא יספיקו נכסי להזין לשלשתן ביחד

(ii) באיזהו מהני צדדים ניזל:

(iii) צד א'

(1) הגם דלפי הקדמה לעיל

(א) הני נכסים מרובין חשיבי לגבי בת

(ב) ולית לן למיהב לבת אשתו דין נכסים מועטין לגבי בת

(2) אפילו הכי

(א) אית לה לבת אשתו דין נכסים מועטין מיהת לגבי בן

(ב) והלכך קודמת בת אשתו מיהת לבן

(ג) ונמצא סדר קדימתן כזה: בת – בת אשתו – בן

(iv) צד ב'

(1) אין הכי נמי דבשעת מיתה אותן נכסים מרובין מיקרי

(2) ברם לאח"כ

(א) בכל תביעה דמגשת בת אשתו מידי פעם בפעם

(ב) דנין דהני נכסים מרובין היו לכתחילה ועכשיו נתמעטו

(v) שאלה

(1) ננקוט דאזלינן

(א) בצד ב' דמיקרין מרובים ונתמעטו

(2) מהו דינו של בת אשתו

(vi) תשובה

(1) לישנא דרשב"ם לפי גרסת רש"ש וכן הוא בא"ז

(2) "כבר זכו בהן יורשין והבנות יזונו עד בגר ואותה הבת תיזון עמהם"

(11) מהרש"א

(א) הכי פירושו דרשב"ם

(i) בת וכן אוכלין ביחד לפני תביעת בת אשתו

(1) ברם

(א) כאשר מגישה בת אשתו כל תביעה ותביעה שלה

(i) חשיב כאלו באותה תביעה נתמעטו נכסים ומיקרי מרובין ונתמעטו

(ב) ואז אותה בת אשתו תיזון עמהם

(i) כלומר עם הבנים דתביעותי' מפסידין לבנים ולא לבנות

(ב) קשיא

(i) הרי קבענו לאלמנה

(1) דבמרובין ונתמעטו

(2) מפסידין בן ובת תרוייהו להזין לאלמנה

(ג) תירוצ

(i) כן

(ii) ברם קבענו נמי לעיל

(1) דלא מפסידין בן ובת תרוייהו לפי שיעורן

(2) אלא בהפסד כגון

(א) הפסד דזול נכסי

(ב) או דאייקר מזונות

(3) אשר נוגע בנכסים בכלל ואינו חוב דרמיא על בן

(iii) השתא

(1) תביעת אלמנה רמיא נמי אנכסים

(2) דתביעותי' מצד תקנתא דרבנן אתיא

(3) והלכך מפסידין בן ובת תרוייהו

(iv) משא"כ תביעת בת אשתו דחויב דרמיא אבן הוא

(1) והלכך היא מרובין ונתמעטו דבת אשתו לא מפסידין לבת

(ד) שים לב

(i) דלא חשבינן דשווית נכסים מתחילה יורדת מצד תביעות דלעתיד

(ii) דאל"ה הוי מיקרין נכסים מועטין אף לכתחילה בשעת מיתה

(12) המשך גמרא

(א) איבעיא דבעל חוב

(i) מדובר

(1) בדאיכא בן בת ובעל חוב

(2) ולגבי בן ובת איתנהו נכסים מרובין

(3) ברם נודע לן מראש

(א) דלאחר טריפת בעל חוב

(ב) לא יספיקו נכסי להזין לבן ובת עד בגר

(13) רשב"ם

(א) ככה מבאר רשב"ם לאיבעיא לפום גרסאות בגמרא דילן דמובאין בש"ס עוד והדר

(i) "מי אמרינן דממעט והבנות יזונו והבנים ישאלו מייד על הפתחים"

(ii) "או לא מממעט ויזונו בנים ובנות עד שעת טריפת בעל חוב"

(iii) "וכשיטרף -- אם יש מותר יזונו בנות עד בגר ואם לאו יפסידו"

(ב) כלומר

(i) האם ננקוט כאלו כל החוב נגבה מלכתחלה

(1) משום

(א) דשונה בעל חוב מאלמנה או בת אשתו

(ב) דבעל חוב מצי טריף כל חובו בכל זמן שירצה

(2) והלכך

(i) הני נכסים חשיבי מועטין מלכתחלה

(ii) והלכך אית לה לבת דין נכסים מועטין וקדימה לגבי בן

(ii) או דלמא

(1) אף לגבי בעל חוב שלא טרף חשיבי נכסים מרובין ונתמעטו

(2) והלכך

(א) עד שהוא טורף

(i) אוכלין בן ובת ביחד ככל דין נכסים מרובין ועדיין לא נתמעטו

(ii) ולאחר שטרף

1. אז חשיבי מרובין ונתמעטו ע"י חוב דעל בן רמיא

2. ודינו דומה לבת אשתו דהתם נמי כל תביעות בת אשתו על בן רמיא

(iii) אשר בכך

1. לאחר טריפה

2. נוטלת בת כל דאישיר כדי שתזון עד בגר

(14) גמרא

(א) אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן

(i) יתומים שקדמו ומכרו לנכסים

(ii) מכרן מכר אפילו בנכסים מועטין

(15) תוספות ד"ה יתומים שקדמו

(א) קשיא

- (i) אם לא שונין בדין לגבי מכרן מכר
  - (ii) האיך שונה דין נכסים מרובין מדין נכסין מועטין
- (16) מהרש"א

(א) קשיא על קושיית תוספות

(i) הרי כבר קבענו דשונה דינן בפשיטות בהא

(1) דבנכסים מועטין

(א) אית לה לבת קדימה לגבי בן

(2) ובנכסים מרובין

(א) יזונו בנים עם בנות עד בגר

(ב) תירוץ

(i) כווננו להקשות ככה:

(1) כיון דסוף כל סוף

(א) בין במרובין מיתזנין עד בגר

(ב) בין במועטין מיתזנין עד בגר

(2) הרי דזכות בנות דומות בין במרובין בין במועטין

(3) ואמאי מדגיש ר' אסי אמר ר' יוחנן דבדיעבד אפילו במועטין מכרן דבנים מכר

(ii) ומתוצין

(1) אשמעינן רבותא דאף במועטין מכרן דבנים קיים

(2) הגם דבנים אין להם תפיסת יד במועטין כבמרובין

(iii) ושואלין

(1) מנא לן דבנים אין להם תפיסת יד במועטין כבמרובין

(iv) ומשיבין

(1) הי לך ב' סייעתות

(א) סייעתא א'

(i) במרובין מוכרין אף לכתחילה לצורך פדיון שבויים וכדומה

(ii) אבל לא במועטין

(ב) סייעתא ב'

(i) בנכסים מרובין מפסידין אף בנות כששוב נתמעטו ע"י זול וכדומה כמו שקבענו

(ii) משא"כ

1. בנכסים מועטין שנתמעטו יותר

2. חל כל ההפסד על בנים ככל דאפשר

(17) כתובות צא

(א) משנה

(i) עובדא

- (1) ב' נשים היו נשואות לבעל אחד
- (2) לאחת כתב כתובה גדולה ולשני' כתב כתובה קטנה
- (3) ומתו שתיהן ואח"כ מת בעל

(ii) יורשי כתובה גדולה טוענין

- (1) שעל כולן לירש לכתובת אמם ע"י תקנת בנין דיכרין
- (2) אשר על ידי זה ירווחו יורשי כתובה גדולה

(iii) יורשי כתובה קטנה טוענין

- (1) שעל כולן לירש לנכסי אב לפי דיני נחלות
- (2) אשר על ידי זה ישוו חלקן של יורשין

(iv) הלכה

- (1) כל עוד דנכסי שווין לכל הפחות דינר א' יותר מהני ב' כתובות
- (2) זוכין יורשי כתובה גדולה בטענתן
- (3) משום דביש מותר דינר לא מיעקרא נחלה דאורייתא לכל הפחות לגבי האי דינר

(18) גמרא

(א) שאלה

- (i) מהו דינו כשהיו נכסים מרובין בשעת מיתה
(1) כלומר דאז הי' מותר דינר
- (ii) ועכשיו נתמעטו וליכא מותר דינר

(ב) תשובה

- (i) כבר זכו בהן יורשים
- (ii) כלומר
(1) יורשי כתובה גדולה כבר זכו בכתובת אמן
(2) מחמת דמעיקרא בשעת מיתה הי' מותר דינר

(ג) שאלה

- (i) מהו דינו כשהיו נכסים מועטין בשעת מיתה
(1) דלא הי' מותר דינר
- (ii) ולאח"כ נתרבו ואיכא מותר דינר

(ד) תשובה

- (i) בעובדא כזאת אמר להו רב עמרם לכת א' מהני יורשין: "זילו פייסינהו" לכת ב'
(1) רש"י

(א) רב עמרם אמר להו ל'יורשי כתובה קטנה

(i) דאי לא עושין פשרה עם יורשי כתובה גדולה

(ii) יפסידו יורשי כתובה קטנה

(ב) מחמת

(i) דיורשי כתובה גדולה יזכו בדין

(ii) דהרי עכשיו מיהת איכא מותר דינר

(iii) ולא איכפת לן דלא הי' מותר דינר בשעת מיתה

(ii) רב נחמן

(1) כשם שמרובין ונתמעטו **כבר** זכו בהן יורשים

(2) כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשים

(3) רש"י

(א) רב נחמן פליג ארב עמרם

(ב) דס"ל

(i) דבשעת מיתה תליא מילתא

(ii) ומה שלבסוף איכא מותר דינר לא מעלה ולא מוריד

(19) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) לשיטת רש"י דרב נחמן בתר שעת מיתה אזיל אף במועטין ונתרבו

(ii) הי' לו לרב נחמן למימר "כבר" בין במרובין ונתמעטו בין במועטין ונתרבו כזה:

(1) כשם שמרובין ונתמעטו **כבר** [בשעת מיתה] זכו בהן יורשים [דכתובה גדולה]

(2) כך מועטין ונתרבו **כבר** [בשעת מיתה] זכו בהן יורשים [דכתובה קטנה]

(ב) תירוץ

(i) אפילו הכי יותר מסתבר דרב נחמן בתר שעת מיתה אזיל

(ii) דהרי קבענו מלשוננו של רב עמרם

(1) דמדינא זוכין יורשי כתובה גדולה

(2) דלא אזלינן בתר שעת מיתה

(iii) ומאחר דפליג רב נחמן ארב עמרם

(1) מוכרח

(א) אף על גב דלא קאמר "כבר"

(ב) דרב נחמן ר"ל דיורשי כתובה קטנה זוכין במועטין ונתרבו

(ג) דבתר שעת מיתה אזלינן

(20) תוספות

(א) תינה דקבענו בסוגיא דידן דבמרובין ונתמעטו

(i) לא מציא בת להשיג עכשיו דין נכסים מועטין

(ii) משום דבשעת מיתה כבר זכו בהן יורשין לדין נכסים מרובין

(ב) ברם קשה

(i) קא מסקי בגמרא בסוגיא דידן

(1) דאלו נכסים מועטין היו בשעת מיתה ועכשיו נתרבו

(2) לא אזלינן בתר שעת מיתה

(3) והלכך הני נכסים מרובין איקרי

(ii) ותיקשי דהרי הוכחנו לרש"י דאף במועטין ונתרבו אזל רב נחמן בתר שעת מיתה

רשב"ם ד"ה אם

(1) משנה

(א) אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים

(i) וילדה זכר ונקבה

(ii) זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

(2) רשב"ם

(א) לא מצינו לאוקמא למתניתין בילדה תאומים זכר ונקבה

(ב) דאלו כן מצד ב' טעמים לא הי' אב נותן כלום בין לזכר בין לנקבה

(i) טעם א'

(1) מצי אב למיטען

(א) דלא כיוון לתאומים דזכר ונקבה

(i) אף אלו במשמעות דבריו נכללין תאומים דזכר ונקבה

(ב) ולא כיוון למימר אלא

(i) דאם נולד זכר לחודי' יטול מנה

(ii) ואם נוטל נקבה לחודה תטול מאתים

(ii) טעם ב'

(1) אף אי נימא דכוון אב לתאומים דזכר ונקבה

(2) מכל מקום מצי למיטען דבלשון אמירתו לא נכללו תאומים

(3) משנה בתמורה הובאת ברשב"ם ד"ה רבא אמר

(א) שאלה

(i) מי שאמר על עובר בהמה "אם זכר עולה אם נקבה שלמים"

(ii) מה דיני' בילדה ב' זכרים

(ב) תשובה

(i) אחד מהם יקרב עולה והשני ימכר לחייבי עולה ודמיו חולין

(ג) שאלה

(i) מה דיני' בילדה ב' נקבות

(ד) תשובה

(i) אחת מהם תיקרב עולה והשני' תימכר לחייבי שלמים ודמי' חולין

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי אמרינן דמיהת חלה קדושה על חד מהני זכרים ועל חדא מהני נקבות

(ii) הכא נמי נימא

(1) דלא כיוון להקדיש

(א) זכר אא"כ נולד חד זכר

(ב) נקבה אא"כ נולדה חד נקבה

(2) ודבדבריו אינן נכללין תאומים דב' זכרים או ב' נקבות

(ב) תירוץ

(i) חלק א' – לגבי כוונת מקדיש

(1) מאחר דכיוון להקדיש זכר אחד או נקבה אחת

(א) לית סברא למימר

(i) דלא כיוון להקדיש כלום בדנולד עמו עוד זכר או בדנולדה עמה עוד נקבה

(ii) דהרי אותן עוברים יתרים רק ירויחו למקדיש כשמוכרן ונוטל דמיהן

(ב) ולית סברא נמי למימר דגרע כח הקדש בתאומים

(ii) חלק ב' – לגבי משמעות דבריו של מקדיש

(1) הגם

(א) דלשון "אם זכר אם נקבה" אינה כוללת תאומים דזכר ונקבה

(2) מכל מקום

(א) לשון "אם זכר" כוללת ב' זכרים

(ב) ולשון "אם נקבה" כוללת ב' נקבות

רשב"ם ד"ה רבא אמר

(1) הקדמות

(א) הקדמה א'

(i) למ"ד ולדות קדשין במעזי אמן הן קדושים

(1) קדושת אמו של עובר חלה עליו משעת יצירתו

(ii) אבל

(1) עובר בהמת חולין שמקדישו בפה לאחר יצירתו

(2) מובן דקדושת פיו לא מציא לחול עליו עד שמקדישו

(ב) הקדמה ב'

(i) למ"ד ולדות קדשין בהוייתן (כלומר בשעת לידתן) הן קדושים

(1) עובר במעזי קדשים לא חלה קדושת אמו עליו עד שיוולד

(2) עובר בהמת חולין שמקדישו בפה ג"כ לא חלה קדושתו עליו עד שיוולד

(ג) הקדמה ג'

(i) קדושת בכורה חלה על זכר בהמת חולין בשעת לידתו

(1) אבל

(א) אינה חלה עליו

(ב) אם בשעת לידתו או קודם לידתו כבר הוקדש בקדושת פיו בקדושה אחרת

(ד) הקדמה ד'

(i) וולד חטאת מתה אם קדוש בקדושת אמו

(ii) בין בולד זכר בין בולד נקבה

(ה) הקדמה ה'

(i) וולד חטאת אינה קדוש בקדושת אמו

(1) אם בשעה שאותה קדושה היתה עתידה לחול או לפני אותה שעה

(2) כבר חלה עליו קדושה אחרת שהקדישו בעליו בפיו

(ii) אי אפשר שקדושת אמו לא תחול על וולד חטאת מחמת קדימה דקדושה אחרת

(1) אלא למ"ד דבהוייתן הן קדושים

(א) משום דבין קדושת פיו בין קדושת אמו אינן עתידין לחול אלא בשעת לידה

(iii) אבל למ"ד במעזי אמן הן קדושים

(1) כבר חלה קדושת אמו על העיבור בשעת יצירתו

(ו) הקדמה ו'

(i) אין מום נוצר בולד אלא אחר יצירת הולד

(ז) הקדמה ז'

- (i) אין קדושת אמו או קדושת פיו חלין על עובר בעת שכבר הוא בעל מום
- (ii) הלכך
- (1) למ"ד במעי אמן הן קדושים
- (א) על עובר וולד חטאת שנמצא בו מום
- (i) קדושת אמו חלה עליו בשעת יצירתו קודם שנעשה בעל מום
- (ii) קדושת פיו לא חלה עליו דהרי בזמן שמקדישו כבר נעשה בעל מום
- (2) למ"ד בהוייתן הן קדושים
- (א) על עובר וולד חטאת שנמצא בו מום
- (i) בין קדושת אמו בין קדושת פיו
- (ii) אינן חלות עליו בשעת לידתו לאחר שנעשה בעל מום
- (ח) הקדמה ח'
- (i) בתמורה נוקטין דלרשב"ג
- (1) א'
- (א) דטומטום בר' הוא והוי בעל מום
- (2) ב'
- (א) דס"ל דולדות קדשים בהוייתן הן קדושים
- (2) מצד הני הקדמות מובן משנה בתמורה
- (א) דלרשב"ג
- (i) וולד חטאת שנמצא טומטום
- (1) בין שהקדישו בפיו בקדושה אחרת בין שלא הקדישו בפיו בקדושת אחרת
- (א) לא חלה עליו קדושת חטאת
- (ב) ולא חלה עליו קדושת פיו
- (2) עובר בכור שלפני לידתו הקדישו בעליו בפיו
- (א) אינו קדוש באותה קדושה אחרת שהקדישו בפיו
- (ב) משא"כ למ"ד דבמעי אמן הן קדושים
- (i) וולד חטאת שנמצא טומטום
- (1) קדוש בקדושת אמו
- (2) ואינו קדוש בקדושת פיו
- (3) רשב"ם כמבואר במהרש"א
- (א) למ"ד דולדות קדשים במעי אמן הן קדושים
- (ב) אין קדושה חלה על טומטום
- (4) מהרש"א
- (א) קשיא

(i) הרי קבענו

(1) דאי במעי אמן הן קדושים

(2) חלה קדושת אמו עליו בשעת יצירה לפני שנעשה בעל מום

(ב) תירוץ

(i) במבכרת חולין עסקינן שהקדישו בפיו כדי שלא תחול עליו קדושת בכורה

(ii) וקמ"ל רשב"ם

(1) דאף למ"ד במעי אמן הן קדושין

(2) האי קדושת פיו לא מציא לחול על טומטום

(ג) קשיא

(i) פשיטא

(1) הרי ההיא קדושה אחרת לא מציא לחול עד שהקדישו לאחר יצירתו

(2) ובאותו שעה כבר בעל מום הוא

(ד) תירוץ

(i) קס"ד

(1) דטומטום לא חשיב ברי' ולא חשיב בעל מום עד שיוולד

(2) אשר בכך מציא חלה עליו קדושת פה לפני לידתו למ"ד במעי אמן הן קדושים

(ii) הלכך קמ"ל

(1) דתיכף לאחר יצירתו חשיב ברי' ובעל מום

דף קמא.

תוספות ד"ה אלא לאביי

(1) הקדמה א'

(א) בגוון דנכסים מרובין

(i) נוטלין זכרים בנכסים בירושה יותר ממאי דנקבות נוטלות למזון הבנות

(ב) בגוון דנכסים מועטין

(i) נוטלות נקבות למזון הבנות יותר ממאי דזכרים נוטלים בירושה

(2) הקדמה ב'

(א) עיין בדיבור המתחיל קודם זה

(ב) דקבענו בו

(i) דקדושת אמו לא חלה על עיבור בעל מום

(1) אלא למ"ד ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים

(2) משום דקדושתו חלה בשעת יצירה לפני שנעשה בעל מום

(ii) ואינה חלה למ"ד בהוייתן הן קדושים

(1) משום

(א) דקדושה לא מצי לחול עד שעת לידה

(ב) ובשעת לידה כבר נעשה בעל מום

(3) משנה

(א) רישא – מזון הבנות

(i) הניח בנים ובנות וטומטום

(ii) בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל נקבות

(iii) בנכסים מועטין נקבות דוחין אותו אצל זכרים

(ב) סיפא

(i) אם תלד אשתי זכר

(1) יטול מנה

(2) נקבה מאתים

(ii) ילדה טומטום אינו נוטל

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) ברישא

(1) כתיב "דוחין אותו" לטומטום

(2) דלכאורה משמעו דוחין אותו ויש לו

- (3) כלומר
- (א) דנוטל כזכר היכא דזכר נוטל פחות מנקבה
 (ב) ונוטל כנקבה היכא דנקבה נוטלת פחות מזכר
- (ii) ברם בסיפא
- (1) איתא דטומטום אינו נוטל כלום
 (2) כאלו כתיב "דוחין אותו ואין לו"
- (ב) תירוצו דאביי
- (i) מאי דכתיב ברישא "דוחין אותו" משמעו דוחין אותו ואין לו
 (ii) והלכך מתאים רישא לסיפא
- (ג) רבא
- (i) ברישא אכן כיוונו למימר דוחין אותו ויש לו
 (1) והיינו טעמא דרישא ס"ל כרבנן דרשב"ג
 (2) דקאמרי בדוכתא אחריתא
- (א) דקדושת אמו מצי לחול על טומטום אף למ"ד בהוייתן הן קדושים
 (ב) משום
- (i) דטומטום אינו ברי' ואינו בעל מום
 (ii) אלא דספק זכר ספק נקבה הוא דאינו בעל מום
- (3) והלכך דוחין אותו ויש לו
- (ii) משא"כ בסיפא אין לו לטומטום כלום משום
- (1) דאתיא כרשב"ג דקפליג ארבנן דרשב"ג
 (2) משום
- (א) דס"ל רשב"ג דטומטום ברי' בעל מום הוא דאינו לא זכר ולא נקבה
 (ב) ומאחר דס"ל נמי דבהוייתן הן קדושים
 (ג) לא מצי קדושתו לחול עליו עד לידתו
- (i) בזמן דכבר ברי' היא ובעל מום
- (3) ומאחר דברי' הוא
- (4) אין לו לא זכותם דזכר ולא זכותים דנקבה
- (5) והיינו טעמא דבסיפא דוחין אותו ואין לו
- (ד) קשיא
- (i) הקדמה
- (1) איתא בבביתא לגבי מזון הבנות
 (2) דדוחין לטומטום ויש לו
- (ii) לרבא ניהא

(1) דמצי לאוקמה לבריייתא כרישא דמשנה

(2) דתרוייהו ס"ל דדוחין אותו ויש לו

(3) משום דבשיטת רבנן דרשב"ג אזלי

(iii) אבל לאביי קשיא

(1) דהרי רישא דמשנה נמי ס"ל דדוחין אותו ואין לו

(5) תוספות

(א) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי לאביי ככה:

(1) משנתנו

(א) דס"ל בין ברישא בין בסיפא דדוחין אותו ואין לו

(ב) בשיטת רשב"ג אתיא

(ג) דס"ל דטומטום ברי' הוא

(2) משא"כ ברייתא ס"ל דוחין אותו ויש לו

(א) משום דבשיטת רבנן דרשב"ג אתיא

(ב) דס"ל דטומטום ספק זכר ספק נקיבה ואינו בעל מום

(ב) תירוצ

(i) בדוכתא אחריתא קאמר רב חסדא דאף רשב"ג ס"ל דטומטום ספק זכר ספק נקיבה

(ii) ורוצין לתרץ לבריייתא אפילו לשיטת רב חסדא

(ג) קשיא

(i) לרב חסדא

(1) דאליבי' קאמר רשב"ג דטומטום ספק זכר ספק נקיבה אינו ברי' ואינו בעל מום

(2) תיקשי דאמאי קאמר רשב"ג דאין קדושת אמו חלה על טומטום

(ד) תירוצ

(i) רב חסדא ס"ל דרשב"ג אכן קאמר דקדושת אמו חלה על עובר טומטום

(ii) ולא פליגי רבנן ורשב"ג אלא לגבי קדושת פיו

(1) דרשב"ג ס"ל דאין קדושת פיו חלה על טומטום

(2) ורבנן ס"ל דאותה קדושה אכן חלה עליו

(iii) והיינו טעמא דרשב"ג

(1) דאע"ג דטומטום אינו ברי' ואינו בעל מום

(2) מ"מ ספק זכר ספק נקיבה הוא

(3) ואין דעת אדם אספק

(א) כלומר אין דעת' דאדם להקדיש בפיו ספק זכר ספק נקיבה

(iv) והיינו טעמא דרבנן דרשב"ג

(1) דסבירא להו דדעת אדם נמי אספק

(ה) קשיא

(i) קבענו

(1) דלאביי לא מתרצין

(א) דמשנה בין ברישא בין בסיפא כרשב"ג אתיא דס"ל דטומטום ברי' ובעל מום הוא

(ב) וברייתא כרבנן דרשב"ג אתיא דס"ל דטומטום ספק זכר ספק נקבה

(2) משום דרב חסדא ס"ל דאף לרשב"ג טומטום אינו ברי'

(ii) ברם

(1) מ"מ אף לרב חסדא מצינו לתרץ לאביי ככה

(א) משנה בין ברישא בין בסיפא ס"ל דדוחין אותו ואין לו

(i) משום דאתיא כרשב"ג דס"ל דאין דעת אדם אספק

(ב) משא"כ ברייתא

(i) ס"ל דדוחין אותו ויש לו

(ii) משום דאתיא כרבנן דס"ל דעת אדם נמי אספק

(ו) תירוצ

(i) אע"ג

(1) דרבנן פליגי עלי' דרשב"ג לגבי הקרבה

(2) וסבירא להו לגבי הקרבה דדעת אדם נמי אספק

(ii) מ"מ

(1) בברייתא דלאו בהקרבה משתעי

(2) מודי רבנן לרשב"ג דאין דעת אדם אספק

(3) והלכך עדיין תיקשי להו הא דברייתא ס"ל דוחין אותו ויש לו

(ז) קשיא

(i) השתא דקבענו

(1) דבנידון דליכא הקרבה

(2) קמודי רבנן לרשב"ג דאין דעתו אספק

(ii) תיקשי לרבא אליבא דרב חסדא

(1) הא דרישא דמשנה וברייתא ס"ל דדוחין אותו ויש לו

(ח) תירוצ

(i) רבא פליג על אביי

(1) וס"ל דרבנן דרשב"ג פליגי ארשב"ג בין במשנה דידן בין לגבי הקרבה

(א) ודבכל ענין דעתי' נמי אספק

(ii) והלכך שפיר אזלי רישא וברייתא כרבנן דרשב"ג

(ט) שאלה

(i) שמא נתרץ לרבא דבין רישא וסיפא דמשנה בין ברייתא אתיא כולהו כשיטת רשב"ג

(ii) ואפ"ה

(1) רישא וברייתא ס"ל דדוחין אותו ויש לו

(2) וסיפא ס"ל דדוחין אותו ואין לו

(iii) משום

(1) דרישא וברייתא עוסקין בתנאי ב"ד דמזון האשה והבנות

(א) והלכך דעתי נמי אספק

(2) משא"כ בסיפא

(א) דב"האומר אם נולד" משתעי

(ב) ולא בתנאי ב"ד קא עסיק

(3) ומובן דאין דעתי אספק

(6) מהרש"א

(א) שים לב

(i) דשיטת שאלה זו לרבא

(ii) שונה מקצה לקצה לקשיא דידן לאביי

(ב) דהרי

(i) לאביי הקשינו

(1) דלרבנן הול"ל דקמודי לרשב"ג בברייתא דאין דעתי אספק

(ii) והשתא מציעין דלרבא יכול להיות

(1) דרשב"ג מודה לרבנן ברישא ובברייתא דדעת אדם נמי אספק

דף קמא:

גמרא והא זכר ונקבה לא אמר

(1) משנה

(א) האומר אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים

(i) וילדה זכר ונקבה

(ii) זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

(2) רשב"ם

(א) אין משמעו ד"ילדה זכר ונקבה" דילדה תאומים זכר ונקבה

(i) משום

(1) דאי נולדו תאומים אין נוטלין כלום

(2) לפי שלא אמר דרוצה לשלם אם יוולדו תאומים זכר ונקבה

(ב) אלא הכי משמעו

(i) אי לבסוף נולד זכר נוטל מנה

(ii) אי לבסוף נולדה נקבה נוטלת מאתים

(ג) שאלה

(i) מנלן דלא אמר דרוצה לשלם אם יוולדו תאומים זכר ונקבה

(ד) תשובה

(i) משום דלא הוזכרה אמירה זו במשנה

(3) ברייתא

(א) המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי

(ב) אם זכר יטול מנה אם נקבה מנה

(ג) ילדה זכר ונקבה אין לו אלא מנה

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) אמאי נותנין למבשר מנה כשנולדו זכר ונקבה

(ii) הרי זכר ונקבה לא אמר

(ב) תירוץ

(i) בברייתא מיירי

(ii) כשאכן אמר שיתן מנה אם יבשרו לו שנולדו תאומים זכר ונקבה

(ג) קשיא

(i) אמאי לא הוזכרה אמירה זו בברייתא

(ד) תירוץ

(i) תנא כי רוכל לא חשיב ואזיל

(5) מהרש"א

(א) קשיא לרשב"ם

(i) מגלי' לרשב"ם במשנה דלא כיוון לתאומים משום דלא אמר תאומים דזכר ונקבה

(ii) דילמא

(1) אכן אמר תאומים דזכר ונקבה

(2) ולא הוזכרה אותה אמירה מחמת "תנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל"

(ב) תירוץ

(i) אי הכי הוי לי' לגמרא

(1) לפרש במשנה כמו בברייתא

(א) דבקושטא אמר תאומים דזכר ונקבה

(ב) ותנא כי רוכלא וכו'

גמרא ולימא לי' ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ד"ה ולימא לי'

(1) משנה

(א) האומר אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים

(i) וילדה זכר ונקבה

(ii) זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) למימרא דבת עדיפא לי' מבן

(ב) תירוצו דשמואל

(i) במבכרת עסקינן

(ii) וכדרב חסדא דאמר רב חסדא בת תחלה סימן יפה לבנים

(ג) תירוצו דר' יהודה

(i) היינו טעמא

(ii) דמצוה לזון את הבנות דלא ליתזלן

(3) הקדמה

(א) ר' יוסי

(i) עובר יש לו זכי'

(ב) רב הונא

(i) עובר אין לו זכי'

(4) גמרא

(א) קושיית רב נחמן לרב הונא ממשנה דידן

(i) האומר אם ילדה אשתי זכר נוטל מנה ילדה זכר נוטל מנה

(ii) השתא

(1) לכאורה אותו דנוטל מנה

(2) היינו אותו תינוק דהי' עובר בשעת אמירה

(iii) הרי דעובר יש לו זכי'

(ב) תירוצו דרב הונא

(i) משנתינו איני יודע מי שנאה

(ג) קשיא

(i) הוי לי' לרב הונא לתרוצי דמשנה ר' יוסי שנאה דס"ל עובר יש לו זכי'

(ד) תירוצו

(i) איכא למימר דלא ס"ל ר' יוסי דעובר יש לו זכי' אלא בירושה הבאה מאילי'

(ה) קשיא כמבואר במהרש"א ד"ה ולימא לי'

(i) חלק א'

(1) ר' יוחנן בן ברוקה ס"ל דאב מצוי להוריש בידים

(2) הרי דלריב"ב לא שנא מוריש בידים מירושה הבאה מאילי'

(ii) חלק ב'

(1) ונמצא

(א) דאלו ס"ל ריב"ב כר' יוסי דס"ל דעובר יש לו זכי' בירושה הבאה מאילי'

(ב) אז הוי מוכרח דריב"ב עצמו ס"ל דאף המזכה לעובר בידים קנה

(iii) חלק ג'

(1) אם כן קשיא

(א) דהוי לי' לרב הונא לתרוצי

(i) דר' יוחנן בן ברוקה ס"ל כר' יוסי

(ii) ומשנתינו אזלי בשיטתי' דריב"ב

(5) המשך גמרא

(א) קשיא

(i) עוד הוי לי' לרב הונא לתרוצי

(ii) דמשנתינו לא משתעי במזכה לעובר כל עיקר

(iii) אלא

(1) דאותו מנה דמיירי בי' מתניתין

(2) זוכה בי' מבשר על לידת עובר ולא עובר גופי'

(6) מהרש"א ד"ה ולימא לי' – חלק א'

(א) קשיא

(i) אי במבשר משתעי דנוטל מאתים בנקבה

(ii) חזרה קושיא לדוכתה "למימרא בת עדיפא מבן"

(iii) דהרי לא מצית לתרוצי כר' יהודה דהיינו טעמא דנוטל מאתים כי היכי דלא ליתזלן

(ב) תירוצ'

(i) צודק

(ii) מוכרח לתרוצי להך קושיא כשמואל אליבא דרב חסדא מטעם דבת תחלה סימן יפה לבנים

(7) מהרש"א ד"ה ולימא לי' – חלק ב'

(א) רמב"ן

(i) קשיא

(1) במשנה כתיב "אם נקבה נוטלת מאתים"

(2) ואי במבשר משתעי הוי לי' למיכתב "נוטל" מאתים

תד"ה איתיבי'

מזכה לעובר	שאינו בנו	בנו	שאינו בנו לכשתלד	בנו לכשתלד
ר' יוחנן	לא קנה	קנה	לא קנה	מכ"ש דקנה
רב נחמן	לא קנה	קנה	קנה	מכ"ש דקנה
רב הונא	לא קנה	לא קנה	לא קנה	עיינ להלן
רב ששת	קנה	קנה	קנה	קנה

(1) משנה

(א) האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה

(2) הקדמה

(א) רב נחמן

(i) המזכה לעובר כשתלד קנה

(ב) רב הונא

(i) המזכה לעובר לא קנה אף כשאמר "כשתלד"

(ג) רב ששת

(i) המזכה לעובר קנה

(3) גמרא דף קמב:

(א) ר' יוחנן

(i) המזכה לעובר שאינו שלו לא קנה

(ii) המזכה לעובר שהוא בנו קנה

(ב) קשיא לר' יוחנן

(i) הרי במשנה כתיב האומר וכו' נוטל מנה

(ii) ומוכרח דהמזכה לעובר קנה

(ג) תירוץ

(i) משנה בבנו קא מיירי

(4) גמרא דידן

(א) קבענו דמשנה ס"ל דהמזכה לעובר קנה

(ב) לרב נחמן לא תיקשי דמצי לאוקמי מתניתין בבנו כר' יוחנן

(i) ברם לרב הונא תיקשי

(1) דהרי ס"ל דאף בבנו לא קנה

(ג) תירוצו דרב הונא

(i) משנתינו איני יודע מי שנאה

(ד) קשיא לרב הונא

(i) הוה ל' לתרוצי דמשנתינו באומר לכשתלד משתעי

- (ה) תירוץ
- (i) קבענו דרב הונא פליג ארב נחמן וס"ל דאף לכשתלד לא קנה
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) אמאי לא מוקי רב הונא למשנתינו בבנו כשתלד
- (ii) דהרי לית לן מקור למימר דס"ל דאף בבנו כשתלד לא קנה
- (ב) תירוץ א'
- (i) צודק דלית ראי' דרב הונא ס"ל דבבנו שתלד לא קנה
- (ii) מיהו רב הונא ידע שיטת עצמו דלא קנה
- (iii) והלכך הבין רב הונא גופי'
- (1) דלא מצי לתרוצי דמשנתינו ס"ל דקנה מחמת דבבנו לכשתלד משתעי
- (ג) תירוץ ב'
- (i) בסוגיא דידן סבירא לן דלית חילוק בין בנו לשאינו בנו
- (ii) ורק ר' יוחנן ס"ל דשונה דין של בנו מדין דשאינו בנו
- (ד) קשיא
- (i) הרי רב נחמן נמי איצטריך לאוקמה למתניתין בבנו
- (ה) תירוץ
- (i) רב נחמן לדידי' מצי לאוקי משנתינו לכשתלד
- (6) ברייתא
- (א) גר שמת... ושמעו שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת וכו'
- (7) גמרא
- (א) רב ששת
- (i) משמע מברייתא זו דעובר קונה לירושת אביו
- (ii) ומוכרח מברייתא דמזכה לעובר קנה אף בלי "כשתלד"
- (ב) דהרי
- (i) ברייתא בירושה הבאה מאילי' משתעי
- (ii) דלא שייך בי' כשתלד
- (ג) ותיקשי בין לרב הונא בין לרב נחמן
- (8) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) ברייתא בבנו משתעי
- (ii) ואם כן
- (1) נהי דתיקשי מברייתא לרב הונא

(2) אבל לרב נחמן לא תיקשי

(ב) תירוץ א'

(i) צודק

(ii) רב ששת אינו מקשה אלא לרב הונא

(iii) תירוץ ב'

(1) קבענו בשיטת תירוץ ב' דמהרש"א לעיל

(א) דלסוגיא דידן לא שניא בנו לא שניא לאו בנו

(ב) והלכך מצי רב ששת להקשות מברייתא זו אף לרב נחמן

(9) ירושלמי

(א) מפריכין לראי' דרב ששת מברייתא

(ב) מטעם דבנו שאני

תד"ה דתנן העובר

(1) הקדמות

(א) נקודה

(i) עבדי כהן אוכלים בתרומה דקנין כספו של כהן הן

(ב) נקודה

(i) כהן שמת והניח בנים כהנים כשרים

(ii) עבדיו (עבדי כהן שמת) קנין כפסו דבניו הם

(iii) והלכך אוכלים בתרומה

(ג) נקודה

(i) אם מישהוא דאינו כהן כשר יש לו חלק בעבדי כהן

(1) אינם אוכלים בתרומה

(ii) הלכך אין עבדים אוכלין בתרומה

(1) אם זר יש לו חלק בהן דהרי אינו כהן

(2) אם בת כהן יש לה חלק בהן דהרי אינה כהן

(3) אם חלל יש לו חלק בהן דהרי אינו כשר

(ד) נקודה

(i) מי שמת ולא הניח בנים או יוצאי יריכם

(ii) זוכה בתו בנחלתו

(ה) נקודה

(i) שאלה

(1) האם יש זכי' לעובר בירושה

(ii) תשובה

(1) לר' יוסי עובר יש לו זכי'

(2) רבנן דר' יוסי

(א) אליבא דרב ששת ס"ל דעובר יש לו זכי'

(ב) אליבא דשמואל ורב הונא ס"ל דעובר אין לו זכי'

(ו) נקודה

(i) אף למ"ד דעובר יש לו זכי'

(1) אין זכי' לנפל

(ז) נקודה

(i) אף למ"ד עובר בכלל יש לו זכי'

(1) מ"מ

(א) מצד דיני ירושה דלעיל

(ב) אין זכי' בירושה לעובר נקבה דיש לה אחי

(ח) נקודה

(i) מיעוט עוברים נפלים גינהו

(ii) ואותן עוברים דאינן נפלים

(1) חציין זכרים

(2) חציין נקבות

(iii) נמצא

(1) דרוב עוברים זכרים ונקבות דבני קיימא הן

(2) ומיעוט עוברים זכרים בני קיימא הן

(ט) נקודה

(i) ר' יוסי חייש למיעוטא

(1) והלכך חייש לעובר דדלמא זכר בן קיימא הוא

(ii) רבנן דר' יוסי לא חיישי למיעוטא

(1) והלכך לא חיישי לעובר דדלמא זכר בן קיימא הוא

(iii) בין ר' יוסי בין רבנן דר' יוסי חיישי לרובא

(1) והלכך חיישי כולי עלמא לעובר דלמא זכר או נקבה בן קיימא הוא

(י) נקודה

(i) שיטת שמואל

(1) כהן שמת בלא יורשים

(א) כלומר שמת בלא בן או בת או יוצאי יריכם

(2) אוכלין עבדי כהן שמת "משום משפחה כולה"

(ii) שים לב

(1) כהן שמת והניח בן פסול או בת

(2) לא מצי עבדים לאכול בתרומה מצד ההיא בן או בת כדקבענו לעיל

(3) וגם לא מצי אכול משום משפחה כולה דהרי ההוא בן או ההיא בת יורשין הם

(יא) נקודה

(i) כהן שמת והניח אלמנה בת ישראל כשהיא מעוברת

(1) אי חיישית לעובר דלמא זכר בן קיימא הוא

(2) אותו זכר הרי הוא זר עד שיוולד

(ii) דקיימא לן דעובר בן כהן במעי זרה זר הוא

(יב) נקודה

(i) כהן שמת והניח אלמנה בת כהן כשהיא מעוברת

(1) אף אי חיישית לעובר דלמא זכר בן קיימא הוא

(2) אותו זכר כהן הוא ואינו זר

(ג) נקודה

(i) נמצא

(1) לר' יוסי ואף לרבנן דר' יוסי אי ס"ל דעובר יש לו זכי'

(2) בכהן שמת והניח אלמנה בת ישראל כשהיא מעוברת

(א) ואין לעובר אחים

(ב) אשר בכך אף עובר נקבה יש לה חלק בעבדים

(3) חיישינן לרובא דאותו עובר זכר או נקבה בן קיימא הוא

(4) ואותו עובר פוסל לעבדים מלאכול בתרומה

(5) משום

(א) דאותו עובר יש לו זכי' אף אלו נקבה היא

(ב) והלכך

(i) אי זכר הוא פוסל לעבדים דהרי זר הוא ויש לו חלק בהן

(ii) אי נקבה היא פוסלתן דהרי איננה כהן ויש לה חלק בהן

(ii) שאלה

(1) מאחר דאמרת דעובר "פוסל" לעבדים

(א) משמע דאמרת דאי לאו האי עובר היו אוכלין עבדים בתרומה

(ב) ותיקשי מאחר דאין לו אחין מאיזה צד היו אוכלין בתרומה

(iii) תשובה

(1) הרי מדובר דאין לו אחי וננקוט נמי דאין לו אחות

(2) וקבענו

(א) דלשמואל בדליכא יורשים

(ב) אוכלין עבדים משום משפחה כולה

(יד) נקודה

(i) ועוד נמצא

(1) דלר' יוסי – אבל לא לרבנן דר' יוסי

(2) בכהן שמת והניח אלמנה בת ישראל כשהיא מעוברת

(א) ויש לו אחים

(ב) אשר בכך עובר נקבה אין לה חלק בעבדים

(3) אותו עובר ג"כ פוסל לעבדים מלאכול בתרומה

(4) משום

(א) דהגם

(i) דאותו עובר אינו פוסל אלא אם כן זכר בן קיימא הוא

(ii) ורק מיעוטא דעוברים זכרים בן קיימין הן

(ב) מ"מ הרי קבענו דר' יוסי חייש למיעוטא

(ii) שים לב

(1) דהכא בפשיטות "פוסלן" עובר לעבדים

(2) דאי לאו האי עובר היו אוכלין בתרומה מכח אחי עובר אם כהן כשר הוא

(טו) נקודה

(i) ועוד נמצא

(1) דלרבנן דר' יוסי אף אי ס"ל דיש זכי' לעובר

(2) בכהן שמת והניח אלמנה בת ישראל כשהיא מעוברת

(א) ויש לו אחי

(ב) אשר בכך עובר נקבה אין לה חלק בעבדים

(3) אותו עובר אינו פוסל לעבדים מלאכול בתרומה

(4) משום

(א) דאותו עובר אינו פוסל אלא אם כן זכר בן קיימא הוא

(ב) ורק מיעוטא דעוברים זכרים בן קיימין הן

(ג) וקבענו דרבנן אינן חוששין למיעוטא

(ii) והלכך מצוי עבדים לאכול מכח אחי עובר אם כהן כשר הוא

(טז) נקודה

(i) ועוד נמצא

(1) דלרבנן דר' יוסי אי ס"ל דאין זכי' לעובר

(2) בכהן שמת והניח אלמנה בת ישראל כשהיא מעוברת

(א) אף אי לית לי' אחים

(ב) אשר בכך נקבה יורשת כשנולדה

(3) אפ"ה אותו עובר אינו פוסל לעבדים מלאכול בתרומה

(4) משום

(א) דאותו עובר אין לו חלק בעבדים עד שיוולד

(ב) בין כשהוא זכר בין כשהיא נקבה

(ii) והלכך מצוי עבדים אכול

(1) משום משפחה כולה בדליכא אחים ואחיות

(2) משום אחים בדאיכא אחים כשרים

(יז) נקודה

(i) שאלה

- (1) בעובר בן כהן דנודע לן דאמו גרושה היא
(2) באיזהו אופנים מצי רבנן סבור דאותו עובר אינו פוסל

(ii) תשובה

(1) לפי הקדמות דלעיל

(א) אי ס"ל רבנן דיש זכי' לעובר

(i) כדי שלא יפסול לעבדים

1. איצטריך שיהיו אחין לעובר
2. כדי שאלו עובר נקבה היא לא תירש חלק בעבדים
3. דאל"ה

a. אי זכר הוא פוסל מצד חללותו

i. אף כשאמו כהנת ואינו זר

b. אי נקבה היא

i. פוסלת דהרי אינה כהן

c. הרי דאיכא רובא לפסול

(ii) ונמצא

1. דעבדים אכלי מכח הני אחים
2. ובלבד שיהיו כשרים מאשה שאינה גרושה

(ב) אי ס"ל רבנן דאין זכי' לעובר

(i) כדי שלא ליפסל לעבדים

1. לא איצטריך שיהא לעובר אחי

(ii) דהרי בלא"ה אינו פוסל

1. דהרי אין לעובר חלק בעובר בין כשהוא זכר בין כשהיא נקבה

(iii) ונמצא דעבדים אוכלין

1. משום משפחה כולה בדליכא אחים או אחיות
2. משום אחים כהנים כשרים בדאיכא אחין כהנים כשרים

(2) גמרא בפרק יוצא דופן כמבואר בתוספות ובמהרש"א

(א) רבנן דר' יוסי

(i) תיבוק בן יומו פוסל עבדי כהן שמת מלאכול תרומה

(ii) עובר אינו פוסל עבדי כהן שמת מלאכול תרומה

(ב) ר' יוסי

(i) אף עובר פוסל עבדי כהן שמת מלאכול תרומה

(ג) הקדמה

(i) נניח

- (1) דהאי פסול דאנחנו דנין בו פסול דזרות הוא
 (א) כלומר
 (i) דאמו אינה בת כהן
 (ii) אשר בשביל כך אותו עובר אם זכר הוא הריהו זר במעי זרה
- (ii) קשיא
 (1) לאחר שנולד כבר עבר זרותו והוי כהן כשר
 (2) ואמאי אמרת דתינוק בן יומו פוסל
 (iii) תירוץ
 (1) מוכרח דדנין בפסול דאינו משום זרות
 (א) ולא איכפת לן אלו אמו בת כהן או בת ישראל
 (2) אלא
 (א) דפסולו תלוי במה שאמו גרושה היא
 (ב) בכך שאם הוא זכר הוי חלל
- (ד) שאלה
 (i) מאי טעמא דלרבנן דר' יוסי אינו פוסל בעוד שהוא עובר
 (ה) תשובה מבוססת על הקדמות דלעיל
 (i) אי ס"ל רבנן דר' יוסי דעובר אין לו זכי'
 (1) מובן דעובר אינו פוסל
 (א) דהרי אין לו חלק בעבדים
 (2) קשיא
 (א) ועל איזה סמך אוכלין עבדים בתרומה
 (3) תירוץ
 (א) בדאיכא אחים כהנים כשרים מאשה שאינה גרושה
 (i) על סמך אותם אחים
 (ב) בדליכא אחים ואחיות
 (i) על סמך משפחה כולה
 (ii) אי סבירא לן כרב ששת דאליבי' ס"ל רבנן דר' יוסי דיש זכי' לעובר
 (1) מוכרח מהא דעובר אינו פוסל
 (א) דיש לעובר אחים
 (i) אשר בגלל כן אין עובר פוסלת אם נקבה היא
 (ii) ורבנן לא חיישי למיעוטא דאותו עובר זכר בן קיימא הו
 (2) ומאחר דיש לו אחים לא מצי אכול משום משפחה כולה
 (3) ומוכרח דאוכלין משום דאותן אחין כהנים כשרים הם

3) גמרא

(א) ר' יוסי אית לי' ביבמות

(i) רישא

(1) עובר פוסל

(ii) סיפא

(1) עובר אינו מאכיל

4) תוספות

(א) סגנון הוה אמינא דתוספות אשר נבאר אותו להלן

(i) שמא נפרש

(1) דברי שא פוסל עבדי אביו כשהוא זר במעי כהנת

(2) ובסיפא אינו מאכיל עבדי אביו אם הוא כהן במעי זרה

(ב) סגנון מסקנא דתוספות אשר ג"כ נבאר אותו להלן

(i) לא מצינו לפרש כן

(1) דכיון דקמ"ל בסיפא דאם הוא כהן אינו מאכיל

(2) לא איצטריך עוד לאגמורי ברישא דפוסל אם הוא ישראל

(3) ולא הוי לי' למיתני לרישא כל עיקר

(5) מהרש"א חלק א' – שיטה א' בביאור תוספות

(א) הכי פירושו דהוה אמינא דתוספות

(i) חלק א'

(1) "פוסל" משמעו פסול קבע דממשיך אף לאחר לידת עובר

(2) "אינו מאכיל" משמעו פסול ארעי דפוסק בלידת עובר

(ii) חלק ב'

(1) "עובר פוסל" ברישא

(א) מדובר בעובר בן ישראל דאלו זכר הוי הריהו זר בן ישראל במעי כהנת

(ב) וקמ"ל

(i) דעבדים אינן אוכלין מכחו דהאי עובר זר

1. אף אלו ננקוט דזכר הוא

2. והגם דעכשיו במעי כהנת הוא ויש לו חלק בעבדים אליבא דר' יוסי

(ג) שים לב

(i) דפסול קבע הוא

(ii) דהרי ממשיך ביותר תוקף כשילוד

(iii) דאז הוי זר גמור אשר אין לו אפילו אותו מעלה דבמעי כהנת הוא

(iii) ו"עובר אינו מאכיל" בסיפא

- (1) מדובר בעובר בן כהן דאלו זכר הוי הריהו זר בן כהן במעי ישראלית
- (2) וקמ"ל
- (א) דעבדים לא מצי אכול בגלל ההוא עובר
- (ב) כדקבענו לעיל לשיטת ר' יוסי בהקדמה
- (3) ברם משנולד אוכלים עבדים בתרומה
- (א) דאי זכר הוא מצי אכול מחמתו
- (ב) אי נקבה היא אכלי בדאיכא אחי כהנים כשרים
- (ב) הכי פירושו דמסקנא דתוספות
- (i) קא מסקי דלא מצינו למיזל בשיטת הוה אמינא
- (1) משום
- (א) דכיון דקמ"ל בסיפא בעובר בן כהן דאינו מאכיל
- (ב) לא איצטריך עוד לאגמורי ברישא דפוסל אם הוא עובר בן ישראל
- (ג) ולא הוי לי' למיתני לרישא כל עיקר
- (6) מהרש"א חלק ב' – קשיא על שיטה א' בביאור תוספות
- (א) אי אזלי תוספות בשיטה א'
- (ב) הוי להו להקשות ב' קושיות נוספות על שיטת הוה אמינא
- (i) קשיא א'
- (1) דינא דרישא פשיטא לן אף אי לא מיתני סיפא כל עיקר
- (ii) קשיא ב'
- (1) אכתי לא הולמת רישא ללישנא ד"פוסל"
- (2) משום
- (א) דמלבד משמעות קבע ד"פוסל"
- (ב) אית לי' עוד משמעות זו: דאי לאו האי עובר מצי עבדים אכול
- (ג) ופשיטא דהני עבדי ישראל שמת לא הוי אוכלין אף בלי האי עובר
- (7) מהרש"א חלק ב' – שיטה חדשה להבנת תוספות
- (א) רישא
- (i) כשכתבו בתוספות לרישא דמיירי בעובר זר במעי כהנת
- (ii) כוונו
- (1) לעובר בן כהן במעי כהנת גרושה דאלו האי עובר זכר הוא הריהו חלל
- (2) אשר אי לאו האי עובר היו עבדי כהן שמת אוכלין
- (א) משום משפחה כולה בדליכא אחים ואחיות
- (ב) או משום אחים כהנים כשרים בדאיתנהו
- (3) והיינו טעמא דפוסל לעבדים

(א) משום דלר' יוסי יש לו זכ' בעבדים כדקבענו בהקדמה

(ב) סיפא

(i) בעובר בן כהן במעי ישראלית מיירי כדביארנו לשיטה א'

(ii) וקמ"ל

(1) דמצד ההוא עובר אין עבדים אוכלין כל זמן שלא נולד

(ג) שים לב

(i) דלשיטה זו מתורצות אותן ב' קושיות דהוסיף מהרש"א על הוה אמינא דשיטה א'

(1) תירוץ לקושיא א'

(א) דאין הכי נמי דבעובר בן ישראל פשיטא דפוסל

(ב) והכא לאו בעובר בן ישראל משתעי

(2) תירוץ לקושיא ב'

(א) מובן דברישא משתמשין במלה "פוסל"

(ב) דהרי

(i) ראשית

1. חללות פסול קבע הוא

(ii) שנית

1. אי לאו האי עובר

2. היו עבדים אוכלין מצד אחין כהנים כשרים או משום משפחה כדביארנו

(ד) קשיא

(i) בשלמא

(1) לשיטת א' בתוספות לפני שיטת מהרש"א

(2) מובן ה' הא דמדגישין בתוספות דאמו כהנת היא

(3) דהרי מצד אמו כהנת ס"ד למימר דמאכיל בן ישראל לעבדי אביו שמת

(ii) ברם

(1) לשיטה חדשה דבחלל עסקינן

(2) אמאי מדגישין בתוספות דאמו כהנת היא

(ה) תירוץ

(i) למילף רבותא

(1) דאם אותו עובר חלל הוא פוסל מצד חללותו

(2) אע"ג דאביו כהן ה' ואמו כהנת היא

(8) עיון בדברי מהרש"א

(א) מהרש"א מוסיף

(i) דשיטת תוספות לגבי "פוסל" דאוקמינ' בחלל לפי שיטה חדשה זו דמהרש"א

- (ii) "דומה במקצת" לאוקימת'י דרב ששת בפרק יוצא דופן
- (ב) רצונו לומר
- (i) דדומה לרב ששת בפרק יוצא דופן בהא דאוקמי' בעובר בן גרושה
- (ii) ברם אינו דומה לרב ששת בכל
- (ג) דהרי בפרק יוצא דופן
- (i) קבענו בהקדמה
- (1) דמצד שיטת רבנן דר' יוסי דפסלי הגם דלא חיישי למיעוטא
- (2) הוכרח רב ששת למימר דאיכא אחין
- (3) ודמאחר דיש לו אחין
- (א) תו לא מצי אכול מצד משפחה כולה
- (4) ונקטנו
- (א) דמוכרח דהא דאי לאו האי עובר היו עבדים אוכלין
- (ב) היינו
- (i) בשביל דהני אחין כשרים נינהו
- (ii) כלומר דאם שלהן אינה גרושה
- (ד) משא"כ משנה ביבמות
- (i) דבה
- (1) לא הוזכר בה שיטת רבנן דר' יוסי
- (2) ומצינו למיפסל לעבדים אף משום חששא למיעוטא
- (ii) מצינו לאוקמה אף בדליכא אחין ואחיות
- (iii) ומצינו למימר
- (1) דאי לאו האי עובר
- (2) היו עבדים אוכלין משום משפחה כולה
- (9) המשך גמרא דידן
- (א) ברייתא דגר שמת
- (i) גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו דקא סברי דלית ליה יורשים
- (ii) לאח"כ שמעו שאשתו דגר מעוברת היתה
- (iii) ולבסוף כשהפילה אשתו החזיקו מקצתם שנית בנכסיו
- (iv) וקבעו
- (1) דאותן שהחזיקו בראשונה – לפני שהפילה אשתו -- לא קנו
- (2) ואותן שהחזיקו בשני' – לאחר שהפילה אשתו -- קנו
- (ב) גמרא
- (i) רב ששת

- (1) מוכרח מברייתא דיש זכי לעובר
 (א) דאל"ה אותן דהוחזקו בראשונה הוי להו לקנות
- (2) וקשיא לרב הונא דס"ל אין זכי לעובר
- (10) תוספות ד"ה בן יום אחד
- (א) קשיא
 (i) ליתרין רב הונא דברייתא אתיא כרבנן דס"ל אין זכי לעובר
 (ב) תירוצין
 (i) קבענו לעיל דרב ששת גופי' ס"ל דרבנן קא סברי דיש זכיי' לעובר
- (11) מהרש"א
 (א) קשיא
 (i) מ"מ רב הונא מצי למיפלג ארב ששת ולמימר דרבנן ס"ל דאין לו זכי'
 (ב) תירוצין
 (i) בלאו הכי דוחין בגמרא לראי' דרב ששת
- (12) המשך תוספות
 (א) קשיא
 (i) הקדמה
 (1) הרי קבענו בברייתא דגר שמת
 (א) דאותן שהחזיקו בראשונה לפני שהפילתו אמו לעובר לא קני
 (2) ומוכרח לכאורה דהיינו טעמא
 (א) דאע"ג דלבסוף הפילתו אמו
 (3) אין חוששין דכבר מת במעי אמו בשעה שהחזיקו בראשונה
- (ii) קשיא
 (1) אם כן אמאי קאמר רב ששת בפרק יוצא דופן
 (2) דיכול להיות דעובר במעי כהנת כבר מת
 (3) אשר בגלל כן קסברי רבנן
 (א) דליכא למיחש למיעוטא דזכר בן קיימא הוא
 (ב) והלכך יכולים עבדים עכשיו לאכול בתרומה
- (ב) תירוצין כמבואר במהרש"א
 (i) לרב ששת בפרק יוצא דופן
 (1) אלו עובר נקבה היא לא מציא לזכות מצד ירושה
 (2) דהרי אוקמוה בדאיכא אחין
- (ii) נמצא
 (1) דאף חשש רחוק דעובר כבר מת במעי אמו בשעת מיתת אביו

- (2) כאשר תצטרף אותו חשש לאפשרות דעובר נקבה היא
- (3) מספיקין הני ב' חששות
- (א) ליחשב "רובא"
- (ב) בניגוד צד דהאי עובר זוכה מחמת דזכר בן קיימא הוא דעוד לא מת
- (iii) משא"כ בברייתא דגר שמת
- (1) דליכא יורשין אחרים לגר שמת
- (2) ואף עובר נקבה הויא יורשת
- (3) הלכך
- (א) מחמת דרוב עוברים – אף אותן דמתין לבסוף --אכתי חיין במעי אמן
- (4) מצינו למינקט דההיא עובר בשעת מיתת אביו אכתי חי' והי' או זכר או נקבה
- (5) והלכך אותן שהחזיקו בראשונה לא קנו

תד"ה נוחל בנכסי האם

- 1 משנה נידה מד.
  - א תינוק בן יום אחד נוחל ומנחיל
- 2 גמרא
  - א הקדמה
  - i לכאורה האי תינוק נוחל מאביו ומנחיל לאחיו
- 3 גמרא ביבמות
  - א קשיא
  - i הני נכסים היו יורדים מאביו לאחי תינוק אף אלו תינוק לא הי' נוחל ומנחיל
  - ii ומאי איכפת להו אי אתי לידיהן בעקיפין דרך תינוק או במישרין מאביהם
  - ב תירוצו דרב ששת
    - i מדובר בתינוק שנוחל נכסי אמו ומנחילין לאחין מן האב
    - ii וההיא נחלה לתינוק מאמו מהניא לאחין
  - (1) דאחין מן האב אינן נוחלין מאמו של תינוק
  - (2) ברם נוחלין מתינוק גופי' אותן נכסים לאחר דנחלן מאמו
- 4 גמרא דידן
  - א הקדמה
  - i רב ששת ס"ל דעובר יש לו זכי'
  - ב קשיא לרב ששת
  - i מאחר דמשנה מדגישין דדייקא דתינוק בן יום אחד הוא דנוחל
  - ii מובן דעובר אינו נוחל משום דאין זכי' לעובר
  - ג תירוצ'
    - i הרי כבר פירש רב ששת
    - (1) דמוכרח דמשנה מודיענו דתינוק בן יומו נוחל מאמו שמתה
    - ii וכדי להשמיענו דין זה
    - (1) לא מציא למשנה לאוקמי להאי לדינא בעובר
    - (2) דהרי לינחול מאמו מוכרח דאמו מתה ברישא לפני שמת עובר
    - (3) וזה מן הנמנע דידוע דעובר מיית ברישא לפני מיתת אמו
    - iii והלכך ליכא למדייק מידי לגבי דין זכי' לעובר מהא דמדגישין במשנה דדוקא תינוק נוחל
- 5 תוספות
  - א קשיא
  - i מקשן מאי סלקא דעת'

(ii) הרי הוכרח לי' למידע כבר מטעם קושייתן ביבמות דבנוחל מן הם משתעי

(ב) תירוץ

(i) לתרץ קושייתן ביבמות לא מוכרח ליישבה למשנה בנוחל מן האם

(ii) דמצינו לתרץ למשנה כזה

(1) אותו תינוק לא הי' לו אחין מן האב

(2) ואביו ציווה דאם לא נוחלו אותו תינוק ירדו נכסי אב למישהוא אחר שאינו מקרובי אב

(iii) והלכך

(1) אם נוחל אז יורדין נכסים לקרובי האב

(2) ואם אינו נוחל יורדין נכסים לאותו מישהוא אחר

(iv) והלכך בטיב מקשין הכא לרב ששת

(1) אי אמרת דעובר נוחל הו"ל למשנה למימר דינו בעובר כמו בתינוק

(2) דהרי לא מדובר בנוחל מן האם כל עיקר

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי הוצרכו תוספות למימר דבלית לי' אחין לתינוק קא מיירי

(ii) הלא מצינו נמי לתרוצי קושייתן ביבמות ככה:

(1) אכן לתינוק אית לי' אחין מן האב

(2) ואביו ציווה

(א) דאם לא נוחלו אותו תינוק ירדו נכסי אב למישהוא אחר שאינו מקרובי אב

(ב) ודלא ינחלו אחין דתינוק בשום אופן במישרין מאביו

(ב) תירוץ

(i) לא מסתבר דאב שיש לו בנים יצוה שלא ינחלו

דף קמג.

גמרא ואמאי את וחמור ותד"ה אין לך מר בקישות

(1) גמרא

(א) "את וחמור תקני נכסיי"

(i) רב נחמן ס"ל "את" קונה מחצה

(ii) רב המנונא ס"ל דלא אמר כלום -- ו"את" אפילו מחצה לא קנה

(iii) רב ששת ס"ל ד"את" קונה הכל

(2) ראי' לרב ששת מדר' יוסי

(א) לשון סוגיין

(i) ר' יוסי אומר

(1) אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו

(2) לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם

(ב) קשיא

(i) אמאי

(ii) את וחמור הוא

(ג) תירוץ

(i) לעולם אימא לך דאת וחמור לא קנה או דלא קנה אלא מחצה

(ii) ושאני התם

(1) דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא

(2) כשתורמין מן הרעה על היפה

(3) מהרש"ל ומהרש"א פליגי בהבנת רשב"ם בקושיא ד"אמאי את וחמור הוא"

(4) שיטת מהרש"ל על הבנת רשב"ם בקושיא "אמאי את וחמור הוא"

(א) הקדמה חלק א'

(i) פנים של קישות מרה היא בניגוד לחיצון של קישות דמתוקה היא

(ii) פנים מרה של קישות רעה היא ביחס למתיקות חיצון

(iii) והלכך

(1) מאחר דבהוה אמינא ס"ד דאפילו מדאורייתא אין תורמין מן הרעה על היפה

(iv) מוכרח

(1) דפנים מרה דחדא קישות (תרומה קישות)

(2) אפילו מדאורייתא

(3) לא נעשית תרומה לחיצון מתוקה דקישואין אחרות (טבל קישואין)

(ב) הקדמה חלק ב'

- (i) איש בינוני תורם $1/50^{\text{th}}$ לשם תרומה
- (1) ורוצה שחדא תרומה קישות תקנה שם תרומה רק ל-49 טבל קישואין
- (ii) ובנידון דידן אכן כיוון תורם לכך
- (1) דהרי תרם תרומה קישות חדא בעד 49 טבל קישואין
- (ג) עכשיו
- (i) נניה דבדרך כלל חצי קישות הנו חיצון ואידך מחצה הנו פנים
- (ii) נמצא דכיוון התורם
- (1) שאותה מחצה דתרומה קישות דחיצון היא
- (א) תקנה שם תרומה בשיעור 1:49 לחיצון דטבל קישואין
- (2) ואותו מחצה דתרומה קישות דפנים היא
- (א) תקנה שם תרומה בשיעור 1:49 לפנים דטבל קישואין
- (ד) ברם ר' יוסי קאמר דחוששין
- (i) דחיצון מתוקה דתרומה קישות פחותה מחצי דתרומה קישות
- (ii) והלכך
- (1) כאשר חיצון דתרומה קישות קונה שם תרומה בשיעור 1:49
- (2) לא תקנה שם תרומה לחלק מסוים דחיצון מתוקה בטבל קישואין
- (3) והלכך
- (א) כדי לשמור על כוונתו לקנות שם תרומה בשיעור 1:49
- (ב) יצטרך חלק מסוים דפנים מרה דתרומה קישות
- (i) לקנות שם תרומה
1. בעד אותו חלק מסוים דמתוק דטבל קישואין
2. אשר לו לא השיגה חיצון מתוקה בתרומה קישות לקנות שם תרומה בשיעור 1:49
- (ה) ומחמת האי חששא
- (i) צריך תורם להוסיף לתרומה כביצה מחיצון של קישות אחרת
- (ii) ולהוספה זו כיוון ר' יוסי באמרו "כשהוא מוסיף"
- (ו) הוספה זו אינה אלא דרבנן
- (ז) קושיית גמרא -- אמאי את וחמור הוא
- (i) חלק א'
- (1) קבענו דאין תורמין מן הרע על היפה
- (2) ועוד קבענו דבהוה אמינא האי דינא דאורייתא היא
- (ii) חלק ב'
- (1) נמצא

(א) דמאחר דחושש ר' יוסי דאי לאו דמוסיף

(ב) יצטרך חלק פנים מר דתרומה קישות

(i) לקנות שם תרומה

1. בעד אותו חלק מתוק דטבל קישואין

2. אשר לו לא השיג חיצון מתוק בתרומה קישות לקנות שם תרומה בשיעור
1:49

(2) וזה מן הנמנע דהרי אין תורמין מן הרעה על היפה

(3) מוכרח

(א) דהיה חלק פנים מרה בתרומה קישות חשיבא "חמור"

(ב) וחיצון מתוקה בתרומה קישות חשיבא "את" וקונה שם תרומה

(i) לא זו בלבד לפי כוונת תורם בשיעור 1:49 לחיצון מתוקה בטבל קישואין

(ii) אלא לכל חיצון מתוקה שבטבל קישואין הגם דבזה קונה שם תרומה בשיעור יותר
מן 1:49

(iii) חלק ג'

(1) עכשיו לרב ששת

(א) דס"ל "את" קונה כל מה ד"חמור" לא מצי לקנות

(2) מובן

(א) ד"את" קונה שם תרומה למאי

(i) דכיוון תורם שיקנה "חמור"

(ii) אבל דבקושטא לא מצי חמור לקנות

(ב) ומובן דלרב ששת

(i) מדאורייתא מתוקנין כל הקישות

(ii) והוספה דמצריך ר' יוסי אינה אלא דרבנן

(iv) חלק ד'

(1) קשיא

(א) אבל

(ב) לרב נחמן דס"ל דאת לא קנה אלא מחצה

(ג) ומכ"ש לרב המנונא דס"ל דאת לא קנה כלום

(2) תיקשי

(א) האיך אמרת דמדאורייתא קונה "את" יותר ממה שכיוון תורם

(ב) ודר' יוסי לא מצריך להוספה דילי' אלא דרבנן

(5) שיטת מהרש"א בהבנת רשב"ם בקושיית "את וחמור הוא"

(א) נידון דידן נוגע לדינא דאת וחמור

- (i) אף בלא חששא דר' יוסי
- (ii) כלומר אף בתרומה קישות רגילה דמחצה דידה מרה ואידך חצי דידה מתוקה
- (ב) והיינו טעמא
- (i) דשלא כשיטת מהרש"ל
- (1) אין לנו למינקט דתורם כיוון
- (א) דמתוקה דתרומה קישות לא תקנה שם תרומה אלא למתוקה שבטבל קישואין
- (ב) ודמרה דתרומה קישות לא תקנה שם תרומה אלא למרה שבטבל קישואין
- (ii) אלא
- (1) תורם מכוון בדרך כלל דתרומה קישות תקנה שם תרומה לטבל קישואין
- (2) ונוקטין כאלו כיוון
- (א) דמרה שבתרומה קישות תקנה שם תרומה
- (ב) לחצי דטבל קישואין
- (i) בין לחצי אותה חצי (רביע) דמרה היא
- (ii) בין לחצי אותה חצי (רביע) דמתוקה היא
- (3) וכאלו כיוון כמו כן
- (א) דמתוקה שבתרומה קישות תקנה שם תרומה
- (ב) לחצי דטבל קישואין
- (i) בין לאידך חצי דאותה חצי (רביע) דמרה היא
- (ii) בין לאידך חצי דאותה חצי (רביע) דמתוקה היא
- (iii) הלכך
- (1) "חמור" בנידון דידן
- (א) היינו חלק אותה מחצה מרה דתרומה קישות
- (ב) דאותה כיוון תורם שתקנה שם תרומה בעד חצי מתוקה דבטבל קישואין
- (2) "את" בנידון דידן
- (א) היינו חצי דמתוקה בתרומה קישות
- (ב) דאותו כיוון תורם שיקנה שם תרומה בעד חצי מתוקה בטבל קישואין וחצי מרה בטבל קישואין
- (ג) ומאחר דלבסוף חשיבי טבל קישואין מדאורייתא כמתוקנין
- (i) מוכרח
- (1) דמתוקה דתרומה קישות (דאת היא) קונה שם תרומה
- (א) לחצי מרה בטבל קישואין
- (ב) ולכל המתוקה בטבל קישואין
- (ד) קשיא

- (i) ואמאי את וחמור הוא
- (1) ד"את" קונה יותר ממאי שכיוון תורם
- (ii) ודומה לשיטת מהרש"ל
- (1) מקשינן קשיא זו לא לרב המנונא לבד אלא אף לרב נחמן
- (ה) ומתריצין
- (i) דמדאורייתא תורמין מן הרע על היפה
- (ii) והלכך מצי לתרום כפי כוונת תורם מן מרה על מתוקה
- (ו) קשיא
- (i) השתא דקבענו דדינא דאת וחמור נוגע לסוגיא דידן
- (1) אף בלי חששא דר' יוסי
- (2) כלומר אף בקישות רגילה שהיא חצי מרה וחצי מתוקה
- (ii) תיקשי אמאי הוצרכו למייתי דר' יוסי חייש להאי חששא
- (ז) תירוץ
- (i) לא הזכירו לחששא דר' יוסי
- (ii) אלא למילף דפנימי דקישות מרה היא וחיצון דקישות מתוקה היא
- (6) לשון קושיית תוספות
- (א) "תימה
- (i) כיון דבכל קישואין הפנימי מר והחיצון מתוק
- (ii) למה לא יתרום מזה על זה
- (iii) והלא החיצון יפטור החיצון והפנימי יפטור הפנימי
- (iv) ולמה צריך להוסיף על החיצון"
- (7) שיטת מהרש"ל בתוספות
- (א) קבענו לרשב"ם על פי הבנת מהרש"ל
- (i) דקושיית "את וחמור" מבוססת בהא דתרומה קישות יכול להיות פחות מחצי' מתוקה
- (ii) וכדי להוכיח דיכול להיות קישות דפחות מחצי' מתוקה
- (1) סמכנו על אותה הוספה דמצריך ר' יוסי
- (2) אשר נוקטין
- (א) דאותה הוספה מצריך ר' יוסי
- (ב) מכח חששא דאכן תרומה קישות פחות מחצי' מתוקה
- (ב) תוספות
- (i) קא פליג על שיטת רשב"ם
- (ii) וס"ל דאין חוששין לקישות שאינה רגילה
- (ג) והלכך קא מקשי תוספות ומתריץ כדלהלן:

- (i) קשיא א'
 (1) מאחר דלא חוששין לתרומה קישות דפחות מחצי' מתוקה
 (2) אמאי מצריך ר' יוסי הוספה
- (ii) קשיא ב'
 (1) אמאי חשיב נידון דידן כ"את וחמור"
 (ד) ומתריצין
- (i) הקדמה
 (1) שלא כשיטת רשב"ם
 (2) נקטינן דקישות בכללם מתוקין הן בין בפנים בין בחוץ
- (ii) ברם
 (1) בעובדא דידן עובדא הוי ופנים דתרומה קישות מרה היתה
 (2) ואכתי נקטינן דטבל קישואין רגילות הנה ומתוקין אף בפנים
- (iii) והלכך
 (1) קאמר ר' יוסי
 (א) דהגם דלא חיישינן לקושית דאינה רגילה
 (ב) השתא דנודע לן דתרומה קושית אינה רגילה היא
 (ג) איצטריך מדרבנן להוסיף תרומה מחיצון דקישות אחרת
 (ד) כדי לקנות שם תרומה לטבל קישואין דנקטינן דכולן מתוקין הן
 (iv) וקא מקשינן בגמרא קושיית "את וחמור" באופן דלעיל כזה:
 (1) קשיא
 (א) בהאי עובדא גופא דנמצא דפנים מרה לתרומה קושית
 (ב) הרי את וחמור היא
 (ג) ואי אמרת
 (i) דבנידון דאת וחמור
 (ii) או דלא אמר כלום או דלא קנה אלא מחצה
 (ד) תיקשי דאמאי אמרת דהוספה זו אינה אלא דרבנן
- (8) שיטת מהרש"א בתוספות
 (א) חלק א'
 (i) בדומה לשיטת מהרש"ל בתוספות
 (ii) תוספות
 (1) קא מיפליגי על שיטת רשב"ם בביאור ר' יוסי
 (א) וס"ל דאין חוששין לקישות שאינה רגילה
 (2) והא דמצריך ר' יוסי הוספה

(א) היינו דוקא בעובדא דידן דנמצא פנים מרה לתרומה קישות

(ב) חלק ב'

(i) ומקשין

(1) דבמקום להצריך הוספה

(2) במקרה זו אמאי לא תיקן ר' יוסי לתורם לכוון

(א) דמתוקה שבתרומה קישות לא תקנה שם תרומה אלא בעד מתוקה בטבל קישואין

(ב) ומרה שבתרומה קישות לא תקנה שם תרומה אלא בעד מרה בטבל קישואין

(ii) ומתציין

(1) דהגם במקרה זו נמצאת תרומה קישות פנימה מרה

(2) מ"מ אכתי נוקטין דטבל קישואין מתוקין הן אף בפנים

(3) והלכך

(א) אין למנוע קניית שם תרומה מן הרע על היפה על ידי כוונה זו

(ב) דהרי

(i) פנים של תרומה קישות דבמקרה זו מרה היא

(ii) אין לה לתקן אף פנים של טבל קישואין

(9) מהרש"א

(א) קשיא על תירוצן דתוספות בין להבנת מהרש"ל בין להבנת מהרש"א

(i) מאחר דאין חוששין דלמא שאר קישואין מרה הן בפנים

(ii) אמאי לא מצי תורם להוסיף אף מפנים דקישואין אחרין

תד"ה רב נחמן אמר

(1) ברייתא

(א) מעשה

- (i) בחמש נשים ובהן שתי אחיות
- (ii) וליקט אחד כלכלה של תאנים
- (iii) ואמר הרי כולכן מקודשת לי בכלכלה זאת
- (iv) אמרו חכמים

(1) אע"ג דלא מצי לקדש לאחיות

(2) מכל מקום נכריות מקודשות

(v) ואותן נכריות קונות לכלכלה בתורת קידושין

(2) גמרא

(א) "את וחמור תקנו נכסיי"

- (i) רב נחמן ס"ל "את" קונה מחצה
- (ii) רב המנונא ס"ל דלא אמר כלום -- ו"את" אפילו מחצה לא קנה
- (iii) רב ששת ס"ל ד"את" קונה הכל

(ב) קשיא

- (i) אמאי אמרת דנכריות קונות לכלכלה בתורת קידושין
- (ii) אחיות דלא מציי לקנות חלק בכלכלה בתורת קידושין "חמור הן"
- (iii) ונכריות דמציי לקנות חלק בכלכלה בתורת קידושין "את הן"
- (iv) והרי את וחמור הוא
- (v) "ואת וחמור לא קנה"

(3) רשב"ם כמבואר במהרש"ל ומהרש"א

(א) קשיא

- (i) מובן דברייתא זו קשה לרב המנונא דקסבר "את וחמור" לא קנה כלום
- (ii) ברם לכאורה נראה מלשונם דמקשין נמי לרב נחמן
- (iii) ותיקשי דמאי קשה לרב נחמן
- (1) הרי ס"ל דאת וחמור קנה מחצה
- (2) והכא נמי קונין נכריות חלקן לפי שיעורן כדין את וחמור ד"את" מיהת קנה חלקו

(ב) תירוץ

- (i) נכריות קנו לכל הכלכלה
- (ii) כלומר דקנו אף חלקן ד"חמור" כרב ששת ולא כרב נחמן

(4) תוספות כמבואר במהרש"א

- (א) בקושייתן באמרם "ואת וחמור לא קנה"
(ב) משמעו כפשוטו: את וחמור לא קנה כלום כדרב המנונא
(ג) ובקושטא לא מקשי לרב נחמן כל עיקר
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא לתוספות
(i) הרי קבענו דנכריות קנו לכל הכלכלה
(ii) ולרב נחמן תיקשי דלא הוה לקנות אלא חלקן לפי שיעורן
(ב) תירוץ
(i) אין הכי נמי דלשיטת תוספות ס"ל רב נחמן דלא קנו אלא חלקן לפי שיעורן

דף קמג:

תד"ה תא שמע

(1) הקדמה

- (א) בת יש לה עישור נכסים בנכסים שישורש בן מאב
- (ב) אין לבת עישור נכסים בנכסים שנתן אב לבן בתורת מתנה

(2) גמרא

(א) איבעיא א'

- (i) ההוא דאמר להו נכסיי לבניי והוה לי' ברא וברתא
- (ii) מי קרי אינשי לברא בניי ולסלוקי לברתא מעישור קאתי
- (iii) להלן נביא ביאור מהרש"ל בענין "ולסלוקי לברתא מעישור קאתי"

(ב) איבעיא ב'

- (i) ההוא דאמר להו נכסאי לבנאי והוה לי' ברא ובר ברא
- (ii) מי קרו אינשי לבר ברא ברא או לא

(3) תוספות ד"ה תא שמע

(א) קשיא על ב' האיבעיות

- (i) אלו כיוון האומר לזכות כל נכסיו לבנו ולא לבתו ולא לבר ברא
- (ii) אמאי הוצרך לומר כלום
- (iii) הרי אף אלו שתיק ה' נוטל בנו כל נכסיו בתורת ירושה

(ב) תירוץ

(i) עיין שם תירוץ של תוספות לקושיא זו

(4) מהרש"ל

(א) לכאורה משמע

- (i) דבלישנא "דלסלוקי וכו'"
- (ii) כיוונו בגמרא להסביר הא דיכול להיות דאב ישתמש לגבי בנו בלשון רבים "בניי"

(ב) קשיא

(i) הרי מצי אב לסלוקי לברתא מעישור ע"י מתנה לבנו בלשון יחיד כרגיל

(ג) תירוץ

(i) מוכרח שלא לגרוס "לסלוקי וכו'"

(ד) שים לב

(i) דבהאי ולסלוקי וכו' מצינו לתרץ לקושיית תוספות לאיבעיא א'

(1) כלומר

(א) יכול להיות דלהכי לא שתיק ולא הניח לבנו לירד לנכסים בתורת ירושה

(ב) כדי דלא ליהוי עישור נכסים לברת

(ג) דהרי קבענו דליתא לדין עישור נכסים לנכסים דנופלים במתנה

(ii) ברם

(1) האי תירוצא אינה עולה לתרץ קושיית תוספות על איבעיא ב'

(א) דהרי בהאי איבעיא ליכא ברתא אלא בר ברא

(ב) ובר ברא אין לו עישור נכסים אף בנכסים דנופלים בירושה לבן

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ובקושטא אמאי לא השתמש תוספות בהאי תירוצא

(ב) תירוצ

(i) עדיפא להו תירוצן דעולה אף לקושייתן לאיבעיא ב'

תד"ה והשביחו

(1) משנה

(א) הניח בנים גדולים וקטנים

(i) והשביחו גדולים את הנכסים

(ii) השביחו לאמצע -- כלומר דקטנים יש להן חלק בשבח

(2) גמרא

(א) במה דברים אמורים

(i) כששבחו נכסים מחמת נכסים

(ii) אבל אם שבחו נכסים מחמת עצמן

(iii) השבחו לעצמן -- כלומר דקטנים אין להם חלק בשבח

(3) רשב"ם

(א) כדי ליחשב ששבחו נכסים מחמת נכסים איצטריך

(i) דגדולים לא טרחו בגופם

(ii) וגם דלא שכרו פועלים מממון עצמן

(ב) הלכך

(i) אלו

(1) טרחו בגופם

(2) או השתמשו בממון עצמן לשכור פועלים

(ii) חשיב "שבחו נכסים מחמת עצמן"

(iii) והשבחו לעצמן

(ג) שים לב

(i) דלשיטת רשב"ם מן הנמנע שיטרחו גדולים לשבח שאינה של עצמן

(4) ריב"ם

(א) שבחו נכסים מחמת עצמן משמעו דהשתמשו בממון עצמן לשכור פועלים

(ב) נמצא

(i) אלו לא השתמשו בממון עצמן לשכור פועלים

(ii) אבל טרחו בגופם

(iii) עדיין מיקרי "שבחו נכסים מחמת נכסים" והשבחו לאמצע

(ג) שים לב

(i) דבאופן זו

(ii) טרחו גדולים בעד שבח שאינו של עצמן

(5) תוספות

- (א) הקדמה מבוססת על גמרא בדף מב:
- (i) משלמין לממונו ולטרחת גופו של היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות
- (ii) וגם משלמין לממונו וטרחת גופו של שותף שטרחה לנכסי שותפות
- (ב) קושיית ריב"ם
- (i) מאי שנא גמרא דידן דלא משלמין לגדולים בעד טרחת גופן כששבחו נכסים מחמת נכסים
- (6) מהרש"א
- (א) קושיא זו אינה עולה לשיטת רשב"ם
- (i) דהרי קבענו דלשיטתי'
- (1) דאי טרחו גדולים בגופם
- (2) מיקרי שבחו נכסים מחמת עצמן וכל השבח שלהן
- (ב) ברם
- (i) קושיא זו עולה בטיב לריב"ם כשטרחו גדולים בגופם ולא הוציאו ממון שלהן
- (ii) דהרי לריב"ם עדיין שבחו נכסים מחמת נכסים חשיב
- (iii) ולא משלמין קטנים לגדולים בעד טרחת גדולים לטובת חלק קטנים

תד"ה השביחו לעצמן

(1) הקדמה

(א) הניח בנים גדולים וקטנים

(i) אם שבחו נכסים מחמת נכסים

(ii) כלומר לשיטת רשב"ם

(1) דגדולים לא טרחו בגופם

(2) ולא שכרו פועלים מממון עצמן

(ב) אז

(i) אי מקודם אמרו גדולים "ראו"

(ii) השבחה לעצמן ואין לקטנים חלק בה

(2) גמרא בבא מציעא מ. כמבואר בתוספות כאן ד"ה לא שנו

(א) מרי בר איסק השביח נכסי אביו שמת

(ב) לאח"כ בא קטן והוכיח דאחיו דמרי בר איסק הוא

(ג) ופסק רב חסדא דהשבחה לאמצע ויש לקטן חלק בו

(i) בראשונה

(1) נימק רב חסדא טעמי' משום

(א) דמיקרי שבחו נכסים מחמת נכסים

(i) דמרי בר איסק לא טרח בגופו וגם שכר פועלים מממון אביהם

(ב) ולא אמר מרי בר איסק "ראו"

(ii) ברם לבסוף

(1) נימק רב חסדא דטעמי' משום

(א) דאין מורידין קרוב לנכסי קטן

(ב) ודהלכך ירידת מרי בר איסק היתה שלא ברשות בית דין

(3) תוספות דף קמד. ד"ה לא שנו

(א) הא דאיצטרכי גדולים למימר ראו כדי דליהוי שבח לעצמן

(i) היינו כדי לתת יכולת לקטנים ע"י קרוביהם לשכור פועלים מתפיסת הבית

(ii) ואם למרות האי "ראו" לא שכרו פועלים מחלו חלקם בשבח

(ב) ומוכרח לכאורה

(i) דאף למסקנת רב חסדא

(ii) היינו טעמא

(1) דזיכה רב חסדא לאח קטן דמרי בר איסק

(2) ולא מחל אותו אח לחלק דהוי אתי לי' מצד ירידת מרי בר איסק שלא בדין

- (iii) משום דלא אמר מרי בר איסק "ראו"
- (4) תד"ה השביחו לעצמן
- (א) קשיא
- (i) בגמרא דידן אמאי אמרו דהשבח לעצמן כשאמרו גדולים "ראו"
- (ii) הרי
- (1) סוגיא דידן נמי בקטנים משתעי
- (2) ונמצא דגדולים ירדו שלא ברשות בית דין
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא על קושיית תוספות
- (i) אמאי לא מתרצי
- (1) דעל ידי אותה מחילה דקטנים כשאמרו גדולים "ראו"
- (2) מחלי נמי לחלקן דהוי אתי להון מצד ירידת גדולים שלא ברשות בית דין
- (ב) תירוץ
- (i) הא דקאמרי תוספות בד"ה לא שנו דאי לאו "ראו" מחלי קטנים לחלק דלהן
- (ii) לא אמרוה
- (1) אלא לשיטה ראשונה דרב חסדא
- (2) לפני דסליק אדעתי' דמרי בר איסק שלא ברשות בית דין ירד
- (iii) ומנמקין תוספות
- (1) דלשיטה א' לא זכה מרי בר איסק
- (2) מחמת דלא אמר "ראו" והלכך לא מחל אח דידי'
- (iv) ברם תוספות קא מודי
- (1) דכדסליק אדעתי' דר חסדא דמרי בר איסק שלא ברשות ירד
- (2) אז לא הוי מרי בר איסק זוכה אף אלו אמר "ראו"
- (3) משום
- (א) דאותה מחילה דאתיא על ידי "ראו"
- (ב) לא מצי לנגוע בזכות קטנים דאתיא להן מחמת דגדולים ירדו שלא ברשות

דף קמד.

תד"ה באשה יורשת וא"ד וקצת קשה

(1) משנה

(א) רישא

(i) האשה שמת בעלה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע

(ii) ויש ליתומין חלק בהיא שבחא

(ב) סיפא

(i) אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי השביחה לעצמה

(ii) ואין ליתומין חלק בהיא שבחא

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) אשה בנכסי יתומין מאי עבידתה

(ב) תירוץ

(i) מדובר באשה יורשת ביחד עם יתמי קטנים

(3) רשב"ם

(א) הי לך ב' שיטות אשר בהן אשה יורשת ביחד עם יתמי

(ב) שיטה א'

(i) עובדא

(1) ראובן ושמעון אחין היו

(2) ראובן נשא בת שמעון

(3) ראובן ושמעון מתו ולאח"כ מת יעקב אביהם

(4) אשר בשביל כך

(א) בני ראובן יורשים חלק בנכסי יעקב מכח ראובן אביהם

(ב) ובת ראובן אשת שמעון יורשת חלק בנכסי יעקב מכח שמעון אביה

(ג) שיטה ב' – נבאר לשיטות הללו להלן

(i) או כגון בת בין הבנות

(ii) או בת הבן בין הבנים

(4) תוספות על שיטה א' דרשב"ם

(א) תוספות מביאין לשיטת רשב"ם

(i) כאלו כתיב ברשב"ם דיעקב מת מקודם לראובן ושמעון

(ב) כלומר

(i) ראובן נשא בת שמעון אחיו

- (ii) יעקב מת וירשו ראובן ושמעון נכסיו
- (iii) ולאח"כ מתו ראובן ושמעון בזמן אחד
- (iv) ונמצא דבני ראובן ובת שמעון יורשים בזמן אחד נכסין שירדו להן דרך אביהן מיעקב
- (ג) קשיא לשיטת רשב"ם באופן שהובאת בתוספות
- (i) בת שמעון ירשה לנכסי' משמעון ולא מראובן
- (ii) ואמאי אמרה ראו מה שהניח לי בעלי
- (ד) תירוץ
- (i) מאחר דראובן נשא לבת שמעון
- (ii) ה"ל לו לראובן זכות פירות בנכסים שנפלו לה משמעון אביה
- (iii) וכשמת ראובן נוטלתן בחזרה ואומרת "ראו מה שהניח לי בעלי"
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) מדוע לא מביאים תוספות שיטת רשב"ם כדכתיב ברשב"ם
- (ii) בדמתו ראובן ושמעון לפני שמת יעקב
- (ב) תירוץ
- (i) אותה קושיא דמקשים תוספות על "ראו" קשיא נמי לשיטת רשב"ם כדכתיב ברשב"ם כזה:
- (1) קשיא
- (א) בת שמעון ירשה לנכסי' מיעקב ולא מראובן
- (ב) ואמאי אמרה ראו מה שהניח לי בעלי
- (ii) ברם שים לב
- (1) דלפי שיטת רשב"ם כדכתיב ברשב"ם
- (א) לא אתי נכסים מיעקב לבת שמעון עד לאחר דמת ראובן
- (ב) ונמצא דלא אכל ראובן לפירות דהני נכסי
- (2) והלכך לית לתרוצי לה כמו דתירצו לשיטתו כאשר הובא בתוספות
- (iii) והלכך משנין תוספות לשיטת' דרשב"ם
- (6) ביאור שיטה ב' לרשב"ם
- (א) לכאורה כוונתו דרשב"ם כזה:
- (i) בת בין הבנות
- (1) מיירי בדליתנהו אחים לאשה
- (2) אשר בגלל כך ירשה אשה לנכסים בהדי אחיות קטנות
- (ii) בת הבן בין הבנים
- (1) מיירי
- (א) בדאותה אשה בת ראובן בן יעקב היא

(ב) ראובן מת בלא בנים כי אם אותה אשה ולאח"כ מת יעקב

(ג) דאז

(i) אשה יורשת בנכסי יעקב במקום ראובן

(ii) ובהדי אחים קטנים דראובן

(7) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי אמרה ראו מה שהניח לי בעלי

(ב) תירוץ

(i) אולי כיוון רשב"ם לשיטת רי"ף זו בפירוש בת בין הבנות

(1) ציור

(א) ראובן נשא בת שמעון

(ב) לשמעון היו עוד בנות אחרות

(ג) שמעון מת

(ד) לאח"כ מת ראובן ובנות שמעון היו יורשיו הכי קרובים

(2) עכשיו

(א) בת שמעון יורשת בנכסי ראובן בהדי אחיות'

(ב) ומציא אמור ראו מה שהניח לי בעלי דהרי אותן נכסים בעקיפין ירדו מראובן

(ג) שאלה

(i) והאיך תפרש "בת הבן בין הבנים"

(ד) תשובה

(i) בדומה לפירוש בת בין הבנות כזה:

(1) ראובן ושמעון אחים הן

(2) שמעון יש לו בנים

(3) לבן אחד דשמעון אין לו יורשים חוץ מאשה זו

(4) ראובן נשא אותה בת שמעון

(5) בן שמעון מת

(6) שמעון מת ולאח"כ מת ראובן

(7) יורשי ראובן הן בני שמעון ואשתו בת בן שמעון שמת

(ii) הרי

(1) בת בן שמעון יורשת

(א) חלק בנכסי ראובן בהדי דודלי בני שמעון

(2) ומציא אמור

(א) ראו מה שהניח לי בעלי ראובן

(ב) דהרי אותן נכסים בעקיפין ירדו מראובן

(ה) קשיא

(i) אלו כוון רשב"ם להני פירושי הוי לי' להאריך ולא לקצר

(ו) תירוץ

(i) צודק דהני שינויי דחוקי נינהו

(ii) הי לך מהלך שונה ב"ראו מה שהניח לי בעלי"

(ז) מהלך מהרש"א ברשב"ם

(i) הקדמה

(1) ניהדר ללשון המשנה

(א) רישא

(i) וכן האשה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע

(ב) סיפא

(i) אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי השביחה לעצמה

(ii) רשב"ם ס"ל

(1) דסיפא גוונא אחר הוא ואין לו שייכות לרישא כל עיקר

(2) כלומר

(א) דרישא

(i) משתעי באשה יורשת

1. באופן דלא שייך בי' "ראו מה שהניח לי בעלי"

2. והלכך

a. רישא מצי איירי בבת בין הבנות כמו דביארנוהו בפשיטות לעיל

b. בדלא תליא מילתא בבעל כל עיקר

(ב) וסיפא

(i) לא משתעי באשה דיורשת נכסים בהדי קרובי מוריש

(ii) אלא משתעי

1. באשה אלמנה דאמרה "ראו" בנוגע לכתובה שלה

2. ומשבחת לנכסים עד שתטול כתובתה

(iii) עכשיו

1. אי נוטלת מזוני

2. אין לה שבח דהרי מעשה ידי' ליתומים

(iv) ברם

1. בנידון דידה החליטה לא לקחת מזוני

2. ודין שלה כזה:

- a. אי לא אמרה "ראו" לא מציא לקחת אלא לכתובתה
i. ואין לה זכות שבח
- b. אבל אי אמרה "ראו"
i. לוקחת נמי שבחא דנכסים המיוחדים לכתובתה

דף קמ"ד:

תד"ה חלה ונתרפא

(1) משנה

(א) חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו

(2) גמרא

(א) אמר רבין

(i) לא שנו אלא שחלה בפשיעה

(ii) אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע

(3) לישנא דתוספות

(א) "תניא בתוספתא

(i) בד"א דנתרפא משל עצמו -- ברפואה שיש לה קצבה

(ii) אבל רפואה שאין לה קצבה -- נתרפא מן האמצע

(ב) ובאונס דהכא אין חילוק בין אין לה קצבה ליש לה קצבה"

(4) מהרש"א

(א) שאלה על "במה דברים אמורים" בתוספתא

(i) האם משמעו

(1) דהא דאמרינן דחלה בפשיעה נתרפא משל עצמו

(א) זה אינו אלא ברפואה שיש לה קצבה

	יש לה קצבה	אין לה קצבה
אונס	אמצע	אמצע
פשיעה	עצמו	אמצע

(ii) או דמשמעו

(1) דהא דאמרינן דחלה באונס נתרפא מן האמצע

(א) זה אינו אלא ברפואה שאין לה קצבה

	יש לה קצבה	אין לה קצבה
אונס	עצמו	אמצע
פשיעה	עצמו	עצמו

(ב) תשובה

(i) לכאורה מסתבר

- (1) דתוספתא בחלה בפשיעה קמיירי כבטבלא ראשונה
- (2) דומיא למשנתינו דרבין מוקי לה בחלה בפשיעה
- (ii) וגם
- (1) לישנא דתוספות: "ובאונס דהכא אין חילוק"
- (א) משמעו "דבאונס בנידון דידן אין נ"מ בין קצבה ללא קצבה"
- (ב) ומסייע לשיטת טבלא ראשונה
- (ג) קשיא א'
- (i) מלה "דהכא" אין להעמידו לפי שיטת טבלא ראשונה
- (1) עיין דרישה בטור חושן משפט סימן קע"ז
- (ד) קשיא ב'
- (i) וגם תיקשי דטור מפרש לתוספתא באופן טבלא שני'
- (ה) תירוץ
- (i) טור – וגם תוספות לפי הבנת טור
- (1) סבירא להו
- (א) דהא דפירש רבין למשנתנו
- (i) לא שנו אלא בחלה בפשיעה
- (ii) אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע
- (ב) הכי משמעו
- (i) משנתנו משתעי בין בפשיעה בין באונס דבתרוייהו נתרפא משל עצמו
- (ii) ברם
1. בשנתנו לא שנו
- a. דבכל ענין נתרפא משל עצמו
- i. כלומר דלא שניא רפואה שיש לה קצבה לרפואה שאין לה קצבה
- b. אלא בחלה בפשיעה
2. אבל בחלה באונס
- a. יכול להיות דנתרפא מן האמצע
- b. כלומר ברפואה שאין לה קצבה
- (2) ושיטה זו מתאימה לבמה דברים אמורים בתוספתא כלומר
- (א) בד"א
- (i) דנתרפא משל עצמו אף באונס
- (ii) היינו דוקא ברפואה שיש לה קצבה
- (ב) נמצא דתוספתא בשיטת טבלא שני' אזלי
- (ii) וטור מבאר לתוספות דידן כזה:

(1) וְהָא דְבִתּוֹסְפֵתָא מְחַלְקִין בֵּין קִצְבָה לְלֵא קִצְבָה {

(2) בַּאוֹנֵס {מִשְׁתַּעִי}

(3) דְּהָכָא {כְּלוּמַר בְּפִשְׁיַעָה דְּבִי קָא אִירִי רַבִּין לְגַבֵּי מִשְׁנַתְנוּ}

(א) אִין חִילוּק בֵּין אִין לֵה קִצְבָה לִישׁ לֵה קִצְבָה

תד"ה חוץ מצינים פחים

(1) גמרא

(א) הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים

(2) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) פחים משמעו חום

(ב) ברם

(i) מאחר

(1) דאיתא בירושלמי דחום בידי שמים הוא

(2) וקבענו בגמרא דידן דפחים לאו בידי שמים נינהו

(ii) מוכרח דלירושלמי פחים אין משמעו חום